Эхэ найхан нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-hэй гаранз

Бүгэдэ арадай газетэ

1992 ОКТЯБРЬ 3

Намарай дунда hарын 7
СУББОТО
гарагай 7
№ 193 (18552)
сэн 6 мүн

Мүнөөдэр—Багшын үдэр

Мүнөөдэрэй шухала асуудал

УЛААН-ҮДЫНХИДНАЙ ...РЯАД ХЭЛЭТЭЙ БОЛОХО ГҮ?

...тай, түрэл хэлэн гэhэн ойл... түрэлхид нэн түрүүн үхи... үгэхэ, hургаха ёнотой ...р ааб даа.

...хэлээ мартажа байhан ...дарим зоной хүүгэдые эхэ ...гаха гээшэ хэды хүндэ хү... Тиимэ амар хэрэг бэшэ ...илгосотой. Гэбэшье манай ...бүүд 1-дохи классhаа эхи... ...хи класс хүрэтэр булта, ...гэжэ илангуй, буряад хэ... манай hургуулинин 8 ...ел хэлээ шудалагада го... оруулжа байдаг гэхэдэ, ...гүй.

...тэ гол анхаралаа хандуул... ...иазида Зүүн зүгэй шэглэл... ...үлэй үедэ гол ехэ ажал ...ахилаа. Буряад хэлэ заа... ...ха тусхай 5 кабинет үгтэ... ...н программhаа ондоо тус... ...р ажалладаг бидэнэртэ эр... ...жэ багшанар Рассадин, ...ид ехэ туhа хүргэнэ гэжэ

...1,5 мянган түхэригэй бу... ...ые, тэрэ тоодо мэдээжэ по... Дамдиновай зохёоhон хөө... ...ох. «Буряадай түүхэ бэшэ... ...номуудые худалдан абааб...

...гимназидаа «Буряад хэ... ...айгуулжа, hокирхолтой хэм... ...нуудые, уулзалгануудые ун... Хореограф Дарима Доржи... ...евагай хүтэлбэрилдэг бу... ...амбльда ябадаг үхибүүд... ...зэ эршэтэйгээр эхилбэ.

...номуудые оёхо гахэдээ, ...гаабди. Эндэмнай үхибүү... ...охин баhал туhалба. Нэгэ... ...зэгэ «Азия—Инвест» гэ... ...шэ булгэмдэ худалдэг бай... ...эрлигүүдые оёхо хэрэгтэ... ...жа, анар 60 мянган түхэриг ...ай дамжуулаа гэжэ баясан ...

...ээ буряад хэлэтэй болгохо ...ндэндэ, багшанарта саг үр... ...лаа байдаг, удэшэнүүдтэ ...үхибүүдэймнай гэртэхин олон ...дунда эгээл эдэбхитэй тү... ...охо Ринчинэ, Лыксыков, ...токтонов гэгшэдые нэрлэмээр. ...ралайгаа ёно заншалнуудые ...шажантай, түрэл хэлэнэйн... ...болохо оньhон үгэнүүдтэй, ...дтан үхибүүдээ танилсуулжа. ...ромин hайхан даа» гэhэн те... ...хэшэлнүүдые үгэнэбди. ...лай», «Түрэл байгаали», ...hин темэнүүдээр эмхидхэгдэ... ...нүүд үхибүүдэймнай hонир... ...г байна.

...хубаhан, литэ тухай, илан... ...шажанай түүхээр анха тү... ...үнгэргэдэhэн хэшээлнүүд... ...ые hонюуша сэдьхэлтэй бол... ...hанагдана. Бэлигтэй поэтес... Дулма Дондокова, буряад ...ратра ажалладаг мэдээжэ ар... Михаил Елбонов, Дамба-Дугар ...гэшэдтэй эндэ хэhэн хани ...алгануудай үхибүүдэймнай ...ялдэ удаан хадуугдаха байха. ...охо багаhаа», «Эрхые hуран... hура» гэhэн урданай сэ... ...ай удха үндэhэн дээрэ үхи... ...ааhанhаань түрэл хэ... ...тай болгохо, илангаа хөө... ...хэлэнэ hургаха гэжэ орол... ...ха хэрэгтэ буряад хэлэнэй ...Людмила Цыренд ржиевна ...Хандо Батоцыреновна Пур... ...на Гармаевна Базарова болон ...ннай оролдолго гаргадаг, ...ндуур хүдэлмэри эдэбхитэй... ...лаг хүнүүд гээшэл даа.

Хүүгэдые буряад сэдьхэлтэй болгохо, манда хододоо туhалха, дэмжэхэ гэжэ байдаг гимназиимнай директор Антонина Агбановна Мункуевагай хүсэл эрмэлэлые, аша туhые онсолон тэмдэглэхээр.

Тиигээдшье манай ажалда буряад хэлэ зааха, түрэл литература үзүүлхэ хэрэгтэмнай методическа материалнуудтуhалдаг. Энэ талаар яhала ядадагүйбди, библиотекэдэмнай hуралсалай номууд бии. Зүгөөр үхибүүдэймнай гэртээ уншаха хүүгэдэй буряад номуудай үсоон байhаниинь халагламаар.

Тиигэод ерэхэдээ, «Буряад үнэн» газетодээ, «Хараасгай» журналдаа ходоо захил хэжэ, хандажа, хэрэгтэй материалнуудые абадагбди. Зүгөөр hүүлэй үедэ «Хараасгай» журналнай болзор соогоо ерэнэгүй. Энэ асуудалые гүрэн түрымнай хүтэлбэрилэгшэд түргөөр шиидхэхэ, анхарха ёнотой бэшэ гү?! Эхэ хэлээ алдахала, мартахала hанаагүй hаа..

Хоёрдохи жэлээ hаял буряад хэлээ үзэжэ эхилhэн хадаа үшөө хүсэд hайнаар кабинедүүдээ шэмэглэжэ үрдээгүй байнабди. Баяар гимназиимнай өөрын уран зураашатай болохо. Тиигэбэл кабинедүүдээ шэмэглэхэбди. hургуулимнай ганса англи хэлэ үзэдэг бэшэ, мүн Зүүн шэглэлнүүдээр хүдэлдэг болоhон хадаа факультативнай олон хэшээлнүүдтэй. Нэрлэбэл, хитад, япон, хуушан монгол хэлэнүүдые үхибүүднай шудална. Эндэ хитад, япон, монгол хэлэнүүдые мэдэдэг мэргэжэлтэд, харинн багшанар хүдэлнэ гэжэ мэдээсэе.

Тиигэжэ Зүүн зүгые hайнаар мэдэхэ, эндэб хэлэнүүдые шудалха талаар дүүрэн арга боломжонууд үхибүүдтэ олгогдонхой. Зүгөөр буряад хэлэ үзэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана. Түрүүшын гурбан хэшээлнүүдтэ буряад хэлээ хүүгэд үзэнэ гэжэ тэмдэглэхээр.

Радио, телевизорээр үнгэргэгдэhэн дамжуулгануудүхибүүдтэмнай туhатай. Хотынгоо буряад үхибүүдые, буряад хэлэ үзэжэ байhан бүсад хүүгэдые эдэ дамжуулгануудта олоор хабаадуулха зэргэтэй гэhэн дурадхал оруулха байнаб. Тиихэдэ түрэлхид, гэртэхии, хүгшэн эжы, абанар, хөөрэлдөөнэй хэлэндэ үхибүүдээ, аша, зээнэрээ hургаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадыт гэжэ урялнабди.

А. ЭРДЫНЕЕВА,
Улаан-Удэ хотын лингвистическэ гимназиин буряад хэлэнэй багша.

2

Ургаса хуряалга-92

ХАРБЯАНГУУДАЙХИД ХҮЛГӨӨТЭЙ

Энэ жэлэй тогтуурригүй уларил хүдөө ажахыда ехэ түбэг татаа ааб даа. Хабарай хүйтэн, зунай эхиндэ болоhон ган гасуур, удаань гэнтэ тогтоhон хүлеэгдээгүй шэмэрүүн уларил ороohото болон тэжээлэй ургамалнуудай ургасада муугаар нүлөөлөө. Ядахадаа, тарианай арай-шамай гэжэ эдеэшэжэ эхилээд лэ байтар, гэнтэ хүйтэн болоод, сентябриин эхеэр ехэ саhан ороо бшуу.

Харбяангуудай таряашадай ажахынуудай эблэлэй 310 гектар талмай дээрэхи тарялан саhанда дарагдаа. Тинбэ яабашье Харбяангуудай таряашад тарла хуряалгадаа хам орожо, сентябриин 25-най дүнгүүдээр 60 гаран гектар талмай дээрэhээ тарялгаа хуряажа абаба. Бүхыдөө 755 центнер ороohон абтаа.

Ороohото ургамалнуудые хуряалгатай адли тэжээлэй ургамалан, хартаабхын ургаса абтана. Эблэлэй ажахынуудай тариhан 30 гектар хартаабхын хахадhаа ехэниинь хуряагданхай. Хартаабха малтадаг 2 комбайн зогсолтогүйгоор хүдэлнэ.

Уларилай таарамжагүй, хура бороотой байhанhаа уламжалан, нинтын малай үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэг удаарна. Нугын hаалинин фермын малшад силос даралгаяа hаял дүүргээ hэн. Харбяангуудай hаалинин фермэ дээрэхи силосэй нүхэн дүүрэжэ байнхай. Бүхыдөө 4000 тонно силос дарагдаха, мүн 80 тонно витаминтай ногооной гурил буйлуулагдахаар хараалагдана.

Ажахынуудай механизаторнууд ерэхэ жэлэй шэнэ ургасын эшэ үндэhэ табиха ажалаа мартанагүй. 30 гектар талмай дээрэ намарай паар хахалагдаад байха юм. Энэ ажал ургэлжэлhөөр.

А. БОБКОВ.
Түнхэнэй аймаг.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

ТҮГШҮҮРИЛТЭЙ БАЙДАЛ ТОХЁОЛДОНХОЙ

Элдэб шалтагаанhаа боложо, энээнэй урда тээхи, сентябриин 14-нэй тоо мэдээн арба гаран хоногоор оройтуулагдажа толилогдоо hэн. Редакциин эзмэ эндэ үгы.

Мүнөө республикын ажахынуудта үбhэ тэжээлэй хэр абтажа байhан тухай мэдээсэл олохон хүнүүдэй анхарал татана ёнотой. Ерэхэ үбэлдөө адууhа мал юугээ эдижэ үбэлжэхээе байнаб, мяха, hүн болон зоной эдеэ хоолой зүйлнүүд хэр абтаха гэшэб, үбhэ тэжээлэй дуталдаа hаа, мал олоороо гарзаалха, мяхалагдахагүй юм аа гүгэжэ hанаа сэдьхэлээ зобохогүй хүнүүд үсөөн байха. Тинмэhээ энээнине ехэ хожомдуулангүй толилхые оролдонобди.

Үнгэрhэн арба гаран хоног соо үбhэ тэжээлэй нөөсэ хэр нэмээ юм ааб гээд харахада, hанаа тэгшэлхээр юумэн хоморшог даа.

Хэрбээ сентябриин 14-дэ бүхыдөө 1.078.947 центнер үбhэн хуряагдаад байгаа hаа, сентябриин 28-най байдалаар тэрэнь 1.309.869 центнертэ хүргэгдэбэ. Түсэбэй дүүргэлтэ ороидоол 5,5 процентээр урагшаа даб гээ. Энэ үе соо ороидоол 47 мянга гаран гектарай үбhэн нэмэжэ сабшагдаа гэхэ гү, али бүхы сабшалангай 45,6 процентынь лэ ногоон унагаагдаад байна. Илангаяа Тарбагатайн, Захааминай, Хэжэнгын, Баргажанай, Хоринин аймагуудта оёдтэй газар нэмэжэ сабшагдаагүй.

Тэрэшэлэн эдэл аймагуудта, мүн Бэшүүрэй, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй, Хурамхаанай, Зэдын болон бусад аймагуудта hүүлэй хахад hара соо үбhэн мүртэй нэмээгдэжэ абтаагүй. Жэшээнь, Бэшүүрэй аймагай ажахынуудунгэрhэн 14 үдэр соо миил 6900 центнерhээ үлүүтэй үбhэ нэмэжэ hүрилбэ. Хэжэнгын аймагта энэ үе соо бүришье бага, ороидоол 2000 хүрэхэгүй центнер үбhэн абтаа. Иимэ жэшээнүүд олон.

Эндэ hайн жэшээ болгон, Ахын аймагайхидые дурдахаар.

Ажахынуудта сенаж, силос дарагдажа үргэлжэлүүдэгдэhээр. Жэшээнь, бүхыдөө сенажай нөөсэ 183,699 тоннодо хүргэгдөө гэхэ гү, али 14 хоногто тэрэнь үшөө 57 мянган тонноор нэмээ. Энэ үе соо Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Тарбагатайн, Бэшүүрэй, Сэлэнгын аймагуудсенаж ехээр дараба.

Hүүлэй мэдээгээр ажахынуудта хамтадаа 455,1 мянга гаран тонно силос нүхэндэ хэгдээ гэхэ гү, али үнгэрhэн хахад hара соо үшөө 110 гара мянган тонноор энэ шэмэто тэжээлэй нөөсэ нэмээгдэбэ.

Илангаяа Түнхэнэй, Прибайкалиин, Мухар-Шэбэрэй, Тарбагатайн, Захааминай, Хурамхаанай аймагуудай ажахынууд ехэ силос дараа. Тиихэдэ Бэшүүрэй, Загарайн, Ивалгын аймагууд энэ үе соо шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбэйнгээ дүүргэлтые нилээд түргэдхөө.

Тиибэшье недондонойхиhоо үшөөл бага силос дарагданхай.

Мүнөө бүхы дээрээ 74,788 центнер ногооной гурил, хэршэмэл, хатаагдамал ногоон абтаа гэхэ гү, али тэрэнь недондо бэлэдхэгдөөд байhанай гурбанайшье нэгэ хубида хүрэнэгүй. hүүлэй үедэ ногооной гурил гаргалгын эршэ эрид hуладхагдаа. Үнгэрhэн жэлдэ ажахынуудта малда эдюулхээр 30,7 мянган центнер тэжээлэй корнеплод абтаад байhан hаа, мүнөө миил 4872 центнер абтанхай. Тэрэнэй ургасань тон муу.

Бэлэдхэгдэhэн үбhэ, сенаж, силос гэхэ мэтые бии байhан малай условно толгой бүхэндэ хубаажа үзэхэдэ, ороидоол 4,66 центнер тэжээлэй единицэ хүртэнэ.

Иигээд үдэр бүри хүйтэнэй амин дүтэлжэ, ургамал ногоон улам хагдаржа, мүүдажа захалба. Тиимэhээ үбhэ тэжээлэй нэмэжэ абтаха арга боломжо бага боложол байна. Иимэ эрхэ байдалда тэжээл бэлэдхэлгын эршые hуладхажа яашье болохогүй. Тэжээлэй нөөсые нэмээхэ зааханшье арга боломжо хэрэглэхэ шухала байна.

Редакциин социально-экономическа таhаг.

ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛhЭНЭЙНЬ АША

Заримдаа бэрхэтэй хүндэ байдалай тохёолдоходо хүнүүд бээ шангаажа, бүри эмхитэйгээр хүдэлдэг байна.

Энэ жэлдэ хамhабариин «Итанца» ажахыда илангаяа шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэ сагай уларилай талаар hураггүй hайн байhан нёдондо жэлэйхиhээ эмхитэйгээр ябуулагдаа гэхээр.

Тээсгэн эндэхи отделениүүдтэ ябахадамни, силос даралга нилээд эршэмтэйгээр, өмхи гуримтайгаар ябуулагдажа байгаа бэлэй. Мини зогсожо байhан нэгэшье трактор, машина эндэ харагдаагүй. Үндэр болгогдоhон кузоваар дүүрэтэр хэршэмэл ногоон намаа тээhэн автомашинануудн үхэнэй хажууда хойно хойноhоо ерээд лэ ашаагаа түргэн хүнгэрүүлhээр, гүйлгэлдэжэ ошоно. Нүхэн соо адхагдаhан ногоон намаае Т-100 түхэлэй томо трактор таhалгарнагүй ургаша хойшоо ябажа дарана, нягтаруулна. Тэрэнине «Улан-Удэтрансстрой» трестhээ эндэ туhалалсахаяа ерэhэн механизатор Ю. В. Пушкарев, туhалагша М. Н. Гудковтой жолоодон хүдэлгэнэ.

Совхозой хүдэлмэришэн В. С. Бабкин нүхэн соо адхагдаhан ногоон намаа дээгүүр минеральна дабhа жэгдээр суршэнэ.

— Хура бороотойдо дан ехэ нойтоор дарагдаhан силосэй үжэхэ, муудахагүйнь тула дабhалнабди, — гэжэ Василий Сергеевич Бабкин хэлэнэ.

Силос даралга дээрэ эндэхидтэ туhаламжа хүргэхээ ерэhэн «Зырянский» совхозой механизаторнууд hайнаар хүдэлжэ байба.

Ойрын үдэрнүүдтэ эндэ силос дарагдажа дүүргэгдэхэнь.

Hүүлэй мэдээгээр ажахыда 4000 тонно силос дарагдаа. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй хэлэhэнэй ёноор, ажахын адууhа мал ерэхэ үбэлжэлын үедэ шэмэтэ тэжээлээр дуталдахагүйл ёнотой.

Н. ЮРЧИК.
Прибайкалиин аймаг.

Үдэрэй үзэгдэлнүүд

ХҮШӨӨНҮҮД hААЛТА БОЛОО ГҮ?

Буряадтаашье, мүн бусадшье холо, ойрын газар дайдаар суурхаhан Аршаан курортоор энэ намар ябабаб. Алтан намарай, хаhа ороohой, шара, улаан набшаhад hалхинда хиидэн, асфальт зүргэнүүдые хушана. Уран бэрхэ дархашуулай гараар бүтээгдэhэн hнилүүр гоё гэшхүүрээр доошоо буугаад, аршаан булагай билтаран гарадаг газар тэшэ гэшхэлжэ ябатараа, зог татан зогсошобоб. Ямаршьеб даа юумэ үгылhэн мэдэрэл эзэлүүдгүй hанаасм эзэлжэ, гэдэргээ эрьеи харабаб.

Юу үгылөөбиб гэжэ шэбшэн байтараа, гэнтэ hанажархибаб. Ленинэй хүшөө үгыл... Мини ойндоо ороохоо абан, үндэр hайхан гэшхүүрэй хормойдо Ленинэй хушөө байгша hэн. hургуулиин хүүгэдые багшанар эндэ дахуулжа асараад, классаараа дүрэеэ буулгуулдаг бэлэй.

Курортдо амараашадай хоол баридаг хуушан байшангай урда тээхи багахан талмай дээрэ Ленинэй үшөө нэгэ хушөө анхандаа байгша hэн. Тэрэнь үлөо гээшэ гү гэжэ hанаhаар, наашаа гэшхэлбэб.

Хоол баряад, үргэн үндэр гэшхүүрээр доошоо бууhан амараашадые угтан байдаг Ильичэй хушөое олобогүйб. Аршаан курортын үнинэй барилганууудай нэгэн болохо хоол баридаг байшан (курзал) энэ зун шаташоо бэлэй. Зайн галhаа hэргылэмжэгүй байhанhаа уламжалан, гоё hайхан энэ байшан түймэртэ абтаад, үнэhэн шандаруу болонхой, ганса пеэшэнэйнь урхэ гозойжо байгаа hэн...

Курсалай хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэдэмни, байшан соохи мебель, элдэб түхсөрэлгэ, электро-пеэшэн, анга, табаг гэхэ мэтые бултыень галhаа абаржа шадаhан байба. Түймэрhөө 8 мянган түхэригэй гарзада ороодби гээд курортын бухгалтери тооложо гаргаа юм ха. Ерэхэ жэлhээ эндэ шэнэ байшан баригдажа эхилхэ түсэбтэй.

Хушөөгэй байhан талмайхан дээрэ зогсоод, түймэрэй болоhон газар харахадамни, гунигтай гэхэ юм гү, досоомни үйтан болоhон шэнги мэдэрэл түрэбэ. Ойрохоно зогсоhон хэдэн амараашад хэбэртэй зоной хажууда ошожо, хушөө тухай асуубаб. Нahажаал буряад хүнэй hанамжа иимэ байба:

— Гайханаб. Энэ хушөө хэндэ hаалта болоо юм? Дала гаран жэл соо Ленинэй нэрые үдэр бүри дурдажа, бүхы туйлалтануудаа тэрэнэй нэрэтэй холбожо байhан аад, мүнөө хараал шэрээл табижа, дэбhэжэ, нёлбожо байха хайшаа зон гээшэб?! Эшхэбтэршье, аягүйшье байна даа...

Хажуудань зогсоhон дүшэ гарамгай нahанай ород хүн тэрэнэй хэлээшые ехээр бурушаahан хэбэртэй, таhа дүүрэбэ:

— Лениншни манай арадта юун hайн юумэ хээ юм? Граждан дай үүсхэжэ, хэдэн миллион ород зонине алаа. Нэгэн байhан арадые хоёр анги болгон хубаагаад, хоорондонь яha хаяа. Бурханай орондо тэрэнине тахяад, хаахаанагүй, хэрэгтэй, хэрэггүйшье газарта тэрээндэ хушөөнүүдые табяа бшуу. Эндэ байhан хушөө хэндэ хэрэгтэй, ямар аша туhатай байгаа юм, ойлгоногүйб. Эндэхи хараа бараанай хэлбэринe үзэмжэтэй hайхан болгодог байhыеньшье hананагүйб. Зуб лэ абажа хаяа, hалаг лэ саашаа!

Хажуудань зогсоhон эхэнэр хэлээшыень дамжэhэн хэбэртэйгээр тархияа дохисогоообо. Бусад хоёрынь абяа гарабагүй.

Энэ бүлэгhөө саашалха үедөө ямаршье hайн, гүнзэгы, сэбэр юумые бодомжогүйгөөр хэрэглэхэдэ, хирэ, шорой халдашадаг, үндэр нэрэ түрэнь бүурадаг гэжэ hанагдаа бэлэй.

Т. САМБЯЛОВА.

...УУЛБА

...дентэ оперо бо... академическэ ...удэшэлэн хэ... ...hэн зон олон ...ай Наhатайшуу... ...ондын үдэртэ ...ын үдэшэдэ. ...хотын ажалай, ...анууд хабаадаба. ...ин 4—5 час ба... ...хүгшэдэй театр ...нинь ойлгосотой ...ай хүгшэдоо хүн... ...дэгэhэн энэ ...ундые энэрхы ...да энхэ алүүрэй ...ааан Хэрээhэнэй ...ционно жасын ...ааhагай болон ...ын амхинүүд эм... театр соо сугдар... ...шуулаа баясуул...

...зэ, всегэнэр, ...оо тэмдэглэгдэжэ Наhатайшуулай ...дын үдэроор үнэр зүрхэнhөө амаршалхыемнай зүбшөөгыт! Түрүүшынхиеэ эмхидхэгдэhэн таанадай үдэртэ зорюулан, концерт наада эхилхыемнай зүбшөөгыт!—гэжэ энэ hайндэрые үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшын оnлогшо, Улаан-Удын городской Советдэй түрүүлэгшын орлогшо Н. М. Цыганкова үдэшые нээбэ.

Театрай тайзан дээрэ гараhан СССР-эй арадай артист Дугаржаб Дашиев хонгёо hайхан дуугаа эхилхын урда тээ, иигэжэ хэлэбэ:

— Хүндэтэ манай эжы, эсэгэнэр таанадтаа поэт Гунга Чимитовэй «Эжы» гэhэн дуус дуулажа үгэхэ хүсэлэнтэйб, —гэжэ мэдээсэхэдэнь, одоо даа, hуулга hабаар аадарай адхарhандал альга ташалган шааяшаба.

Иигэжэ түрүүшынхиеэ үнгэргэгдэhэн Наhатайшуулай улаасхоорондын үдэр эмхи гуримтайгаар, олон зоной хаhадалгатайгаар үнгэрбэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

«ЭЛЬБЭ ШЭДИИН БАКАЛАВР»

Буряадай арадай артист, эльбэ шэдитэнэй «Лодзь-84» гэhэн уласхоорондын конкурсын лауреат, Эльбэ шэдитэнэй уласхоорондын нүхэсэлэй гэшүүн, Буряадай үрэнэй филармониин эди шэдитэн Владимир Александрович Цыренжаповта «Эльбэ шэдиин бакалавр» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо гэhэн баяртай мэдээсэл hаяхан Москваhаа срэбэ.

Тус документ доро Эльбэ шэдитэнэй уласхоорондын нүхэсэлэй Россин таhагай президент, техническэ эрдэмэй кандидат, эльбэшэн Александр Чара гараа табиhан байна.

Нютагаймнай бэлигтэй хүбүүн Кемеровэ хотодо үнгэргэгдэhэн эльбэшэдэй конкурсдо хабаадажа, амжалта туйлахадаа, нимэ үндэр нэрэ зэргэгэ хүртэбэ бшуу.

ЧЕРНОБЫЛИИН hАНДАРАЛАЙ ХОЙШОЛОНГУУДЫЕ ЗАЙСУУЛГАДА ТУhАЛХА

МОСКВА. Россин Федерациин Президентын хэблэлэй талаар секретарь Вячеслав Костиковой мэдээсэл соносхогдобо. Тэрээн соонь нигэжэ хэлэгдэнэ:

Чернобылиин АЭС дээрэхи hандаралhаа хохидоhон Россин хара бэшэ хүрьhэтэй нютагуудта хүдэлхэ агробарилгын ба промышленна акционернэ корпораци байгуулха тухай Зарлигта Россин Президент Б. Н. Ельцин гараа табиhан байгаа. Таряашадай ба фермернүүдэй ажахынуудые, колхоз, совхозуудые үргэлжэдэнь түбхинүүлхэ ябадалда «Центрнижсельстрой» корпораци туhалха ёнотой.

Энэ акционернэ корпорацида хэрэгтэй эд зөөри, нөөсэнүүдые ба мүнгэ hомолхо гээд Гүрэнэй зөөриие хүтэлбэрилхэ талаар гүрэнэй комитедтэ ба Россин Федерациин Экономикын министерстводэ захирба.

РОССИН-АРМЕНИИН ДОКУМЕНТНҮҮДТЭ ГАР ТАБИЛГА

ЕРЕВАН. Россин Федерациин правительствын түрүүлэгшын уялгануудые дүүргэдэг Егор Гайдар түрүүтэй Россин делегацитай үнгэргэдэhэн хөөрэлдөөнэй үедэ Россин-Армениин документнүүдтэ гар табигдаhан байгаа. Эдэнь гэбэл, худалдаа наймаа сүлөөтэйгөөр эрхилхэ, али-али талада худалдаа наймаанай эмхи зургаануудые байгуулха, 1993 ондо худалдаа наймаанай-экономическа харилсаа холбоон тухай, Россин ба Армениин гүрэнүүдэй хоорондын ажахын байгууламжа эмхидхэхэ тухай хэлсээнүүд болоно.

Россин Федерациин болон Армениин мүнгэ урьhаламжын ба валютна политикые hаналаа нэгэдэнгээр ябуулха тухай хэлсээндэ премьер-министрнүүд Егор Гайдар, Хосров Арутюнян гэгшэд гар табиhа, хоёр ороной президентнүүдэй гар табихаар бэлэн болгогдоо.

Правительственна делегацинуудай хөөрэлдэхэ үедэ хоёр талын харилсаануудай хэдэн асуудалнууд, тобшолон хэлэбэл, Армениин ба Азербайджанай хоорондохи түмэр замые хааха, Россиhаа Армени руу эльгээгдэхэ түлишын-элшэ хүсэнэй ноосэнүүдэй хэмжээн тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

Гадна Армениин талынхид сэрэгтэ хабаатай асуудалнуудые, тобшолон хэлэбэл, Армениин газар дайда дээрэ Россин армиин хүсөөр ПВО-гой түхеэрэлгэ эмхидхэхэ тухай асуудал табяа hэн.

ТАДЖИКИСТАНАЙ ПРЕЗИДЕНТЫН УЯЛГАНУУДЫЕ ДҮҮРГЭГШЫН ХАНДАЛГА

ДУШАНБЕ. Таджикистанай Президентын уялгануудые дүүргэдэг республикын Верховно Советдэй түрүүлэгшэ Акбаршо Искандаров ООН-ой Генеральна секретарьта ба СНГ-гэй оронуудай толгойлогшонорто бэшэг эльгээгээ hэн.

«Хэмжээнүүдэй абтажа байгаашье hаа, республикын урда нютагуудтахи зэбсэгтэ зүришэлдөөн улам үргэдэнэ гээд Бутрос Галида эльгээhэн бэшэг соогоо Акбаршо Искандаров мэдээсэнэ. Иимэ байдалай тохёолдожо байхада, доторой дайн байлдаанай hүжэрэлгые зайсуулхын тулада **Таджикистан Республикын Верховно Советдэй Президиум ба правительство бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа гаргана. Энэ дайн байлдаан СНГ-дэ хабаададаг ганса шье** оронуудта бэшэ, харин дэлхэйн бүхы хамтаралда айхабтар муу хойшолонгуудтай байжа магадгүй гээд энэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

УНШАГТЫ, ТАНИЛСАГТЫ:

2-дохи нюурта.

Д-Н. Шойнёнов: «Хэблэлэй эрхэнүүдые хамгаалха».

В. Хандажапов: «Гамнанабди гээд, гарзатажа болохо».

Уншагшын hанамжа. С. Цыбенов «Гарай хүдэлхэдэ, аман хүдэлхэ»

СНГ: Тобшо hонинууд.

3-дахи нюурта.

Гарагай долоондо гаражаа байдаг заншалта «Толи».

4-дэхи нюурта

Хото, хүдөөгэй hонинууд.

Телевиденин программа.

Буряадай радио агаарай долгиндо.

ХЭБЛЭЛЭЙ ЭРХЭНҮҮДЫЕ ХАМГААЛХА

Олонитын дунда мэдээсэл тараалга ехэ удха шанартай болонхой. Тэрээн дээрэһээ России Федерацийн Президент Б. Н. Ельцинэй зарлигаар Хэблэлэй, олонитэдэ мэдээсэл тараалгын Министерствын дэргэдэ Олонитэдэ мэдээсэлгын болон хэблэлэй эрхэнүүдые хамгаалха талаар гүрэнэй инспекци байгуулагдаа һэн. Мүн России министр М. Н. Полторанинай захиралтаар Буряадай нютагай инспекци бии болгогдоһон юм. Энэ инспекцийн зорилгонууд тушаа хэлсэебди.

Нэгэдэхеэр, энэ инспекци олонитэдэ мэдээсэл тараалгын эрхэ сүлөөе хамгаалжа, хуулита ёһыень гүрэнэй талаһаа сахиха болоно.

Хоёрдохёор, журналистнуудай эрхые болон уялгаатуудые бэелүүлгэдэ туһламжа үзүүлжэ байха зэргэтэй.

Гурбадахяар, олонитэдэ мэдээсэл тараалгые журам гуримтай болгохо, эрхэ сүлөөень, хуулита ёһыень харалсаха журналистнуудай мэргэжэлэйнь талые наринаар хараха ёһотой юм.

Буряадай нютагай инспекцийн ажал ябуулгын ёһо гуримуудта оролсоно гэбэл: элдэб партинуудай үзэл сурталай нүлөөнһөө дулдыдаһан бэшэ байлга, үнэн бодото байдалые зүбөөр болон үнэн сэхээр, элирхэйгээр харуулга болоно. Тиихэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэй, зохёохы союзуудтай, журналистнуудай ассоциацитай, хуули ёһо сахидаг гүрэнэй органуудтай, ниитын нэгэдэлнүүдтэй, эрхэтэдтэй холбоо барисаатай байха юм.

Тэрэнэй урда табигдаһан зорилгонуудһаа үндэһэлэн, нютагай инспекци иимэ юумэ бэелүүлхэ байна гэбэл:

— Буряадай Республикын дэбисхэр дээрэ олонитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдые бүридхэлдэ абаха.

— Тэдэ хэрэгсэлнүүдэй продукцида зарим тэдыгээр тобшолол хэжэ байха, мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй хуулида таарамжагүй гү, али хэтэрүүлһэн ябадалые элирүүлхэ, тэдэнние усадхаха эрхэ нүхэсэл олгохо.

— Хэблэлэй органуудай болон мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй бэшэгүүдые, мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ, нютагай инспекцидэ хабаатай асуудалнуудые мүн лэ харахэ болоно.

Мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй хуули ёһо хэрэглэлгын гуримые тобшолхо России Хэблэлэй министерствын дэргэдэхи гүрэнэй инспекцидэ эдэ бүгэдые нарижуулгын дурадхалнуудые оруулха. Мүнөө нютагай инспекцинн ямар эрхэтэй байһан тухай хөөрэлдөө.

Буряадай нютагай инспекци олоннитэдэ мэдээсэл тараадаг хуули ёһо эбдэһэн, хазагайруулһан ушарнуудые элирүүлхэ, шалгалта хэхэ юм.

— Тиимэ ушарнуудай гарабал, бэшэгээр һануулга үгэхэ зэргэтэй. Тэрээнһээ гадна энэ ушараар хэмжээ абахыень гүрэнэй органуудта, эмхи зургаануудта, предприятинуудта, ниитын нэгэдэлнүүдтэ, хэблэлэй болон бусадшье редакторнуудта ямар нэгэн харюусалгаа нюурта зэмэ тохохыень һануулха ёһотойбди.

Эндэһээ уламжалан, Буряадай нютагай инспекцийн хүдэлмэри хэблэл тухай хуули ёһо сахилгада зорюулагдаха байна. Мүнөө олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд предприятинуудтай, эмхи зургаануудтай һайн харилсаатай болохо зэргэтэй. Тэрэнние хуули ёһо сахилгын үндэһэн дээрэ табиха шухала.

Хэблэлэй эрхэ сүлөө хазагайруулһан журналистнуудай ажал ябуулгада һаалта хэһэн ушарнуудшье гэнтэ дайралдадаг. Тэрэ ехэ таарамжагүй ябадал болоно. Энэ ушараар уголовно кодексын 140—1 статья хараалагданхай.

Журналистнуудта гү, али тэрэнэй дүтын хүнүүдтэ хүсэ хэрэглэһэн ушарай дайралдабалнь, бүришье шанга зэмэ тохогдохо болоно.

Олондо мэдээсэл тараалгые хинан шалгалта Хууляар хоригдонхой, тэрэнние дахин һэргээлгэтэй ушарбал, эршэмтэйгээр тэмсэхэ хэрэгтэй. Мүн лэ журналистнуудта мэдээсэл үгөөгүй хүнүүд тусхай харюусалгада орохо болоно. Зүгөөр гүрэнэй нюуса тухай эндэ хэлэгдэнэгүй. Тиихэдэ хэблэлэй болон олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд гүрэнэй засаг буляалгада, тэрэнэй хуулита байгуулалтада, үндэһэ яһатанай хоорондохи тэмсэлдэ, социальна болон шажан мүргэлдэ эсэргүү байлгада, дайе тухиралгада шэглүүлэгдэхэ ёһогүй. Энэ хадаа Хууляар хоригдодог.

Манай инспекци иимэрхүү ябадалнуудтай эбсэшэгүй байха юм. Хууляар табигдаһан гүрэнэй нюусануудгэжэ юун бэ? Иимэ асуудалые олон хүн табина. Тэдээндэ харюу болгон иигэжэ хэлэхэ байнаб.

Нэгэдэхеэр, бэшэг бэшэлсэлгын, телефонно, телеграфай мэдээсэлэй нюусануудгүхибүү үргэжэ абалгын, нөөсэлгын эмхи зургаануудта мүнгэ зөөри хадагалалга, хоёрдохёор, хүнэй үбшэн тухай врачнуудай нюуса, шажан мүргэлдэ шүтэлгын нюуса болоно.

Гурбадахяар, коммерческэ нюуса, мүрдэлгын, тэрэнние элирүүлгын нюуса баһал ородог.

Хүнэй амгалан байдал, арюун нэрэ солые олоной дунда гутаажа болохогүй. Иимэ юумэн хэблэлдэ гү, али ондоо тэзшье гаргаа һаа, хуулиин харюусалгатай. Тиимэ ушарай дайралдабал, эрхэтэн бүхэн өөрынгөө нэрэ солые үргэжэ, сүүдэй урда асуудал табиха аргатай. Тиихэдэ хэблэл гү, али ондоошье органууд өөһэдынгөө бүруушаалга үгэхэ зэргэтэй. Гэхэтэй хамта захиргаанай талаар хуули ёһын хазагайруулгдабал, Буряадай нютагай инспекци протокол табиха эрхэтэй. Энэ юунһээ болоноб гэхэдэ, мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд таарамжагүй продукци гаргажа болохо байна ха юм.

Жэшээнь, хэрбээ ном барлалгада России Хэблэлэй министерствын үгэһэн лицензигүй байгаа һаань, энэ ябуулга хуулита бэшэ гэжэ тоологдохо. Хэрбээ ямар нэгэн мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлэй манай республикада бүридхэлгүйгөөр хэблэлэй продукци гаргаа һаа, баһал Хуулида таарамжагүй гэжэ тоологдохо юм.

Энэ богонихон статья соогоо хэблэлэй болон олондо мэдээсэл тараалгын органуудай эрхэ сүлөөе хамгаалха тухай, хуули ёһо сахилгын асуудалнууд дээрэ тогтобоб. Өөрынгөө зорилгонуудые Буряадай нютагай инспекци журналистнуудтай, эмхи зургаануудтай, гүрэнэй органуудтай, мүн республикын эрхэтэдтэй нэгэн хамта хүдэлхөөр хараална.

Бидэнэр манай ажалда хабаатай элдэб бэшэгүүдые, мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхөөр бэлэн байнабди. Буряадай нютагай инспекцидэ дүршэлтэй журналистнуудтай, юрист хүдэлдэг юм. Урдаа табиһан зорилгонуудаа бэелүүлжэ бидэ шадахабди.

Д-Н. ШОЙНЕНОВ,
Олоннитэдэ мэдээсэлгын болон хэблэлэй эрхэнүүдые хамгаалха талаар Буряадай нютагай инспекцийн начальникай уллгые дүүргэгшэ.

Уншагшын һанамжа

«ГАРАЙ ХҮДЭЛХЭДЭ, АМАН ХҮДЭЛ

Энэ бэшэг соогоо мүнөө сагта хүн зоной һуудал байдалда, ажал хэрэгүүдтэ тохёолдоод байһан олохон хүндүүлхэй, орёо бэрхэтэй болоһон асуудалнуудые дайрахаяа һананаб.

Минии ажаглаһан, бодомжолһон юумэнүүд яашье арсашагүй зүб, тиигээд лэ шидхэгдэхэ ёһотой гэнэгүйб. Эдэ бүгэдэ өөрымнэ һанамжа.

Сэхыень хэлэхэдэ, урданьшье хүдөөгэй зон торгон соо хүльбэржэ, тоһон соо умбажа байгаагүй ааб даа. Тэдэнэй ажабайдал хэзээдэшье хото городуудай зонойхиһоо доошоо байгаа ха юм. Харин мүнөө хүдөө нютагуудта ажалладаг хүнүүдэй байдал үшөө муу, бүри хүндэ болоо гээ һаа, алдуу гарахагүй ёһотой.

Зай харыт даа. Мүнөө промышленностийн бүтээн гаргадаг эд бараанай, илангаяа машина техникын, эдеэ хоолойшье зүйлнүүдэй үнэ сэнгэй хүдөө ажахын продукциһаа хэдэн дахин ехэ болошоод байхада, үноөхи зоболонто колхоз, совхозууд, мүн шэнээр эмхидхэгдэһэн таряашадай ажахынуудай эблэл, нөгэдэл, фермернүүд гэхэ мэтэшье мүнгэ зоореэр дуталдажа, хэдэн һараар хүн зон салин хүлһэеэ абажа шадахаяа болинхой.

Тэед хаанаһаа мүнгэн орохоб даа. Ажахынуудай үйлэдбэрилһэн эдеэ хоолой продуктнууд, хониной нооһоншье машина техникын сэндэ орходоо миинтээр шахуу тушаагдана ха юм. Тэрэшэлэн промышленностьда хүдэлэгшэдэй салин хүлһэнэй сэхэ болоод байхада, хүдөөгэй ажалшад тэдээнһээ яахадаа 2—3 дахин бага түлөөһэ абаха ёһотой юм? Гайхахаар.

Хүдөөгэй зоной хүшэр хүндэ ажал, һуудал байдалынь оройдоо ёһоор сэгнэгдэнэгүй гээшэ ааб даа. Салин хүлһэнэйнь бага хадань тэдээндэ ядахын сагта эдихэ юумые үнэгүнгөөр худалдажа болохогүй юм гү? Хүдөө ажахыда гүрэнһөө нэмэлтэ (дотаци) үгтэхэгүй юм гү? Тиигээгүй һаань, хүдөөтэй зон яажа ажамидархаб?

России Федерацийн, Буряад Республикын правительствануудта тиимэ нэмэлтэ үгэхэ мүнгэн үгы гэнэбди. Теэд бүхы хүн зониие эдеэ хоолоор хангаха ёһотой хүдөөгэй ажалшадые саашадаа нимэ ехэ гасалан хохидолдо оруулжа, хабшажа байгаа һаань, тэдэнэр үйлэдбэрилһэн мяха, һүеэ, бусад продукцияа гүрэндэ худалдахаяа арсажа, өөһэдынгөө хара амиханаа хараад, орооһо таряагаа байра дээрэнь тээрмэдэжэ талхан болгоод, хилээмэ барижа эдихэ, һүеэ баһал өөһэдөө машиндажа, тоһо, зөөхэй абаха, эдэ бүгэдэдөө өөһэдөө дуратай сэн тогтоогоод худалдахамнай, өөһэдөө эдихэмнай гэхэл даа. Тиихэдэнь хото городуудай, томо тосхон һууринуудай, илангаяа худэлмэришэдэй поселогуудай юрын зон хайшан гэхэб? Туража үхэхэ гү?

Ехэ салин түлбэри абадаг промышленностийн хүдэлмэришэд болон шахтернууд үнэтэй сэнтэйгээр мяха, һү, хилээмэ, талха худалдажа абаба һэн гэлэй. Харин газар, малшьегүй, тулюур туйган үбгэд, хүгшэд хайшан гэхэб?

Нүгөө талааяа үйлэдбэридэ сэхэ хабаагүй ажалтай ноёд, һайд, эрдэмтэд, алба хаагшад гээшэбди гээд ябадаг, элдэб эдихэ үлүү аман, тэжээбэри зон манай орон соо даншье олон гэжэ һанахаар агша. Нигэжэ хэлэхэдэ, олонхид дурагүй байха юм аабза.

Гэбэшье һанаһан юумэеэ нюугаад, хүнүүд юун гэжэ һанахаб гэжэ түбэгшээгээд, айгаад ябахада, баһал һайн бэшэ. Теэд баһа дала гаран жэлдэ Коммунис партийн «ударидалга доро» бэеэ мэдэхэ эрхэгүй, хэлэхэ үгэгүй ябажа, бүхы юумэнһээ айжа, һүрдэжэ һурашаһан манай зониие, илангаяа хүдөөгэйхидые энэ талаар гэмнэхыншье аргагүйл даа.

Мүнөө ажалгүйшүүл олон боложо байна гэнэбди. Тэрэшье гайхалгүй. Урдань нэгэ баад хүн хэ үнгэргэдэг юм. Урдань зо хан ажалтай байгаа гүб.

Жэшээнь, директорэй бинет соо орс хэеэ болёобди ты, үгы һаа, янгархажа лэй. Мүнөө жо байһанинь

Мүн урда соогуур зайгуй дэрээд яваа хоолойгоо хэршүүл, ратайшуул най СССР гү тэрэ мүртөө байхада, ажал хойрог хүнүүл лоо һэн. Тэд гэжэ хургааг лёод байна б

Үнэн дээрэ дохогүй гэжэ мэеэ бэдэрһэн шье ажал сагта өөрынөө жэеэхын тула барижа түлеэ хүн байха зариман залуу жа шадаха хэ Гарай хүдэлөө даа.

Энээнние б оролдожо хүн мэн тэнгэрийн жэ мэдэхэ б дал зүндөө

Захааминай Бүргэ нютаг

ВАУЧЕРНУ ХЭРЭГЛЭХЭДЭ, Һ ЖАСАНУУД Т

МОСКВА. России эрхэтэн гүүр бүхэнэй үмсэлэлгынгээ чегүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэдэнь мүнөө байгуулагдажа байһан һомололгын жасануудтуһалха ёһотой. Тэдэнэй яажа хүдэлхэ тухай республикын Госкомимуществын һомололгын жасануудай ба холдингово компаниинуудай управленийн начальник Николай Макаров ИТАР—ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэжэ үгөө һэн.

Мэнэ һаяар гар табигдаха ёһотой Президентын Зарлигай проектын ёһоор, үмсэлэлгын һомололгын тухай жасануудакционернэ нэмэл бүлгэмүүд болохо байна гэжэ тэрэ хэлэнэ. Эрхэтэд ба хуулита хүнүүд, мүн тэрэшэлэн худалдаа һаймаанай эмхи зургаануудтэдэнние байгуулжа шадаха.

3 мянганаа дээшэ нимэ жасануудбайгуулагдахаар хараалагдана. Николай Макаровай һанамжын ёһоор, эды шэнээн жасанууддуратай бүхы хүнүүдые хангажа шадаха юм ха. Эдэ жасануудашаг олзын налогһоо сүлөөлэгдэхэ ёһотой. Жасануудые эрхилэгшэдтэ элдэб банкнуудта мүнгэн һангай талаар хүнгэлэлтэнүүд олгогдохо эзэргэтэй.

Ваучернуудаа зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэдэнь, ямаршье хүндэ, экономико ойрдоошье ойлгохогүй хүнүүдтэ эдэ жасануудтуһалха юм гэжэ Николай Макаров хэлээ һэн. Жасануудай худэлмэрийн эмэ асуудалда управленийн начальник тодорхойгоор тогтоо. Дэлгүүрэй үнэ сэнгээр хүн зонһоо ваучернуудые тушаажа абаад, һомололгын жаса сертификат гү, али акци эзэндэнь үгэхэ, үе-үе болоод хуби олзо (дивиденд) түлэхэ уялга абаха юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ һэн. Һүүлшынхинь фондово дэл-

Хонидые үрэжүүлгэ-харюусалтатай хаһа

ГАМНАНАБДИ ГЭЭД, ГАРЗАТАЖА БОЛОХО

Һүүлэй хэдэн жэлдэ Бэшүүрэй аймагай ажахынуудта хонин һүрэгэй тоо толгой жэл бүри үсөөн боложо, энэ һалбариһаа мяха, нооһо үйлэдбэрилгэ болон ашаг олзонь улам доошолжо байна гэжэ суглаан, зүблөөн бүхэндэ хэлсэнэбди.

Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, мүнөө аймаг соо хонид аяар 12.833 толгойгоор үсөөн болоо. Тэрэ мүртөө ажахынуудай һүрэгүүд соо эхэ хонидынь үсөөлэгдөөд, эрэ түлгэ, эрьенүүд олон болгогдошонхой.

Иимэ байдал хонин ажалай үйлэдбэрийн үрэ дүнгүүдые эрид доошолуулна. Тусхайлбал, һүрэг соо эхэ хонидой үсөөн болоод, үшөө искусственна аргаар үрэжүүлгын тоогдохоёо болёод байхада, бүхы дээрээ хурьгад үсөөн абтана ха юм. Энэ жэлдэ аймаг соо бүхыдөө 40,8 һайса гара мянган эхэ хонидһоо оройдоол 32,6 мянган хурьгад абтаа. Энэнь урда жэлэйхнһээ һураргүй үсөөн.

Тиигэжэ би эндэ айжагай колхоз, совхозуудай хонды ажалда тохёолдоһон бүхы бэрхэтэй байдал тухай хэлэхэеэ һанагүйб. Имагтал энэ һалбарийн хүргэлтэдэ, үйлэдбэрийнь үрэ дүнгүүдтэ сэхэ хабаатай хэрэг—искусственна үрэжүүлгэ тухай хэлэхэ гэнэб.

Ямаршье малые искусственна аргаар үрэжүүлхэ гээшэмнай һүрэгэй үүлтэрые һайн болгохо, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ арга гэжэ үнинэй тодоруулагданхай ааб даа. Жэшээнь, хонин ажал дээрэ абажа үзэхэдэ, бэеэр томо, тобир, нооһо ехэтэй, эрхим һайн үүлтэрэй хусануудай үрэ абажа, нэгэ доро олон эхэ хонидые үрэжүүлхэдэ, тэдээнһээ баһал һайн хурьгад абтаха, тиигэжэ бүхы һүрэгэй үүлтэр һайн болохо, нооһон, мяхан ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

Гэбэшье энээние һайн мэдэжэ байгаад, мүнөө аймагай олонхи ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд мүнгэ зоеримнай гамтай, тэрэнээ алмаабди гээд, искусственна үрэжүүлгэнээ арсажа, эхэ хонид соогоо юрын муухан хусануудые табяад һуудаг болонхой. Иимэ «алмалтынь» үрэ дүн мүнөөнһөө харагдажа эхилээ.

Угдань партийн райком болон райгүйсэлкомой хашалтаар лэ хүдэлдэг байгаабди, мүнөө өөһэдөө мэдээд юутээшье хэхэдэмнай манай дуран гээд, энээнһээ урагша яһала аша үрэтэйгөөр хэрэглэрдэжэ байһан ажалай зарим онол аргаануудые, тэрэ тоодо эхэ малые искусственна аргаар үрэжүүлгыешье һүүлэй жэлнүүдтэ тоохоёо болижо байһаниинь харамтай. Нихэдээ энэмнай демократийн аша үрэ гээшэ гү? Ямаршье бодомжогүйгөөр, холын хараагүйгөөр хүдэлхэ гээшэмнай экономикые шэнэ гуримаар эрхилхэ хэрэгтэ яашье зохиногүйл даа.

Мүнөө ажахынуудай һүрэгүүд соо тус бүридөө оройдоол 2,6—2,9 килограмм нооһо үгэдэг хонид улам олон боложо байнхай. Тэрэшэлэн хонид жэжэ болажо эхилээ. Нёдондо аймагай ажахынуудай мяханда худалдаһан хонидойнь тус бүриин амидын шэгнүүр дунда эзргээр миил 31,6 килограммэда хүрөө һэн.

Хурьгадай үсөөн абтаһан, шэгнүүр багатай жэжэ хонидой мяханда тушаагдаһан дээрэһээ аймаг соо недондо аяар 14,1 миллион түхэригэй ашаг олзо алдагдаа. Энээн дээрэнь нооһоной багаар хайшалагдадаг болоһоной гарза хохидолые тоолохо һаа, бүхы гээлтэ хоролтомнай бүри ехэ болохол.

Энэ жэлдэшье аймагай ажахынуудта эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэри ехэл хангалтагүй муугаар ябуулагдана гэхээр.

Бүри тээмэндэ колхоз, совхозуудта ябажа шалгахада, хонидойнь олонхи бригадануудта үрэжүүлгынь пунктнүүд бэлдэгдээгүй, сагаадагдаагүй, байрань хохир шэбхээр дарагдашаһан байгаа һэн. «Дружба» колхозой ахамад зоотехник С. Я. Конечных гэгшын хэлэһэнэй ёһоор, ажахыда бүри үнгэрэгшэ августын эхээр үрэжүүлгэ эхилхэ ёһотой аад, бүхы юумэнь бэлэн бэшэ байшоо. Илангаяа ахалагша хонишод А. И. Кузнецов, И. Р. Шигимов гэгшэдэй отаранууда искусственна үрэжүүлгэдэ бэлдэхэ талаар юуншье хэгдээгүй байгаа.

Тэрэшэлэн Хёлгын совхозой Дээдэ-Мангирта гэжэ газарта ажахын эхэ хонидой 5 отарын гурбаниинь байдаг юм. Эндэ баһал һая болотор искусственна үрэжүүлгэ хэхэ талаар юуншье хэгдээгүй байба.

Эдэ бүгэдэһөө харахада, урда жэлнүүдэйхидэл адли зарим ажахынуудай хонишод эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлээдэ гэжэ нюдэ бүрүүлээд, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй хараа, хинаагүйе һамбаашалжа, һүрэг соогоо үглөөгүүр эртэ хусануудые һула табижархёод байхаяа һанана гээшэ. Искусственна үрэжүүлгые иигэжэ үнгэргэхэ гээшэмнай ямар хойшолонтойб гэжэ мэдээжэ ха юм.

Тэрээнһээ байтагай «Новосретенский», Охин-Булагай совхозууд, Еланай, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай экономистнуудэхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлһэнэй хэрэггүй, энээндэ дэмы мүнгэ зөөри гаргашалагдана гэжэ тоолоно. Энээнниень зоветмэргэжэлтэдыньшье абяагүйхэн дэмжэнэ гэхээр.

Жэшээнь, Калининай нэрэмжэтэ колхозой ахамад зоотехник А. М. Пантелеевтэй хөөрэлдэхэдэ, иигэжэ хэлэнэ:

— Бидэ эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэеэ огто арсана бэшэбди. Үнэндөө, хонишод энээние бодото дээрэнь хэнэгүй, хусануудаа һүрэг соогоо оруулжархёод, эхэ хонидоо ороондо оруулаабди гэнэ ха юм. Тиимэһээ искусственна үрэжүүлгэдэ дэмы мүнгэн түлэгдөөд, эсэстээ мүртэй үрэ гаранагүй бшуу.

Теэд ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энэ хүдэлмэрийне өөһэдөө эмхидхэхэ, хинан хараха, хонишодтоо эрилтэ табиха ёһотой бэшэ аал? Энээние миил хонишодто даалгажархёод байхада, ажал яагаад ёһоор урагшаа ябахаб даа.

Һүүлэй үедэ эндэхид ушар байдалые ойлгожо, энэ жэлдэ эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэггэ багаэргэ бэлдэжэ эхилһэниинь һайшаалтай.

Мүнөө аймагай ажахынуудта хонидые үрэжүүлгын эхилһээр 20 шахуу хоног үнгэрбэ. Үрэжүүлэгдэхэ ёһотой эхэ хонидой хахадһаа олонхинь үрэжүүлэгдээ гэжэ тоологдоно. «Победа», XXI партсъездын нэрэмжэтэ, «Рассвет» колхозуудта, Бүлюутын совхоздо хонидой үрэжүүлгэ муу бэшээр ябуулагдана.

Гэхэтэй хамта олонхи отаранууда үрэжүүлгын үедэ хонидые оруулжа адуулха зелёнкын таригдаагүй, тиимэ газарай дүтэ шадар таһалагдажа үгтөөгүй дээрэһээ ототой болоо гэжэ илгаһан эхэ хонидынь ехэнхи ушарта бүхэли үдэртөө хооһоор хаалгатай байна. Бэдэрдэг хусануудшье ёһоор эдеэлүүлэгдэнэгүй.

Тобшоор хэлэбэл, урда жэлнүүдэй алдуу, дутагдалнууд дабтагдаһаар байна. Эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ нимэ хайша хэрэгээр хандажа байһан ажахынуудта ерэхэ жэлдэшье хурьгад олоор абтаха гэжэ найдахань бэрхэтэй даа.

В. ХАНДАЖАПОВ,
Бэшүүрэй аймагай малай үүлтэр һайжаруулха кооперативай түрүүлэгшэ.

«ХАБШУУ», «ХОЛБООЛЖОНОЙ» ЭЗЭД

Бүхы наһаараа нэгэл ажахыда, Хэжэнгын совхоздо хүдэлжэ, наһанайнгаа амаралтада гараһан Лубсан Цыренович Очиров, Даши-Доржи Цыбикович Дамбаев хёр гэрээ харалсаад, галаа һахяад һуудаггүй. Ажалда атаржаһан, хүдэлмэридэ хүдэржэһэн урагшаа һанаатай эдэ хүнүүд бэе махабадынгаа элүүр энхэ ябаһан сагта юумэ хэнгүй байжа шадахашьегүй гээшэ ха.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Ушхайтын совхозой таража таряашанай ажахынуудай эблэл болоходо, гэр бүлынгөө совхозой ажалда хабаадаһанай зэргээр хубита зөөриеэ таһалуулжа абаад, таряашанай ажахынуудые байгуулһан юм. Илангаяа мүнөө үедэ, сагай ошохо тума сэн бунгай тогтон, торонгүй үргэгдэжэ байхада, шэнээр юумэ түхеэрхэ гээшэ тиимэ хүнгэхэн хэрэг бэшэ.

Гэбэшье үрэтэ хүн өөдөө гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Лубсан Цыренович Долгор Тыкшеевна нүхэртэеэ 6 хүбүү, 3 басагадайнгаа гарынь ганаагада, хүлынь дүрөөдэ хүргэнэн гээшэ.

Мүнөө 450 хонитой 26 толгой үхэртэй «Холбоолжон» гэжэ таряашанай ажахы байгуулхадань, үхибүүдынь гарта, хүлтөөрөө хамһалсана.

Мүн үнэр олон үхи хүүгэдтэй Даши-Доржи Цыбикович 500 эрье хонитой «Хабшуу» гэжэ таряашанай ажахы байгуулаһхай. Үбһэ тэжээлээ бэлэдхэхэ түгэс зэмсэгтэй.

Эдэ хоёр ажахынуудай зунайнь бэлшээри зэргэлээд байдаг, бэе бэедээ харилсан туһалалсадаг заншалтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Ц. Очиров, Д-Д. Ц. Дамбаев хоёр зуһаландаа.

Т. НИМБУЕВАЙ
фототекст.

ҺАЙШААЛТАЙ ШИИДХЭБЭРИ

Аймагай захиргаанай баталан абаһан шиидхэбэрийн ёһоор, дайралдаһан лэ газарта зогсоод, аралжаа наймаа хэхэ, архи тамхи наймаалха эрхэ олгоһон саарһагүйгөөр энэ хэрэг эрхилэлгэ, элдэб уряа соносхол зарлалга, лотерей эмхидхэлгэ гэхэ мэтэдэ татабари (налог) абтаха болобо. Тэрээнһээ гадна, гэртэнээ шэлтэй архи худалдаха ябадалнууд хоригдобо.

Архи худалдаха эрхэ үгэһэн саарһагүйгөөр (лицензи), үгышье һаа, үнгэрһэн болзортой саарһатайгаар, мүн хорюултай газарта архи наймаалжа байһан эгээлэй хүнүүд 5 мянган, юридическэ нюурнууд 10 мянган хүрэтэр түхэригэй ялада унаха байна.

Аймаг дотороо иимэ хуулиин абтахада, нютагаймнай зон баяртай байна гэзд тэмдэглэе.

А. САЛЬВАССЕР.

Нарһата, Яруунын аймаг.

СНГ: ТОБШО ҺОНИНУУД

ВЛАДИВОСТОК. Загаһа олзоборилдог томо «Дальморепродукт» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд предприяти үмсэлхэ талаар конференцийн дүнгүүдые түрүүшын алхам гэжэ тоолобо. Гол жасын 49 процентые гүрэнэй мэдэлдэ дамжуулха, харин 51 процентыень акци болгон, коллективзэрээ худалдан абаха хоёрдохи аргыень шэлэзд, хамжажа ажалладаг хүдэлмэришэдэй дунда хубаахын тула гүрэнэй эд зөөриин акцинуудай заарим хубие худалдажа абаха тухайгаа һалбарингаа министерствэтэй загаһашад хөөрэлдэхэ һанаатай.

ДУШАНБЕ. Таджикистанһаа үнгэтэ металл Шведци ехээр худалдажа абадаг болоо. Таджигай алюминийн завод байгша ондо һайн шанартай металл ехээр тишэгэ эльгээһэн байна. Мүнөө предприяти эзэлжэтэ бүлэг бэлдэжэ байнхай. Республикын үнгэтэ металлургийн түрүүшын предприяти мүн лэ США-гай сахил дүүргэдэг юм. Республикын «Таджикнешторг» нэгэдэлэй баталһан хэлсээнэй ёһоор энэ ажал ябуулагдана. Харин тэдэнь алюминийн түлөө эдеэ хоолой зүйлнүүдые Таджикистан руу эльгээнэ. 1993 оной октябрь-февраль һарануудта 660 мянган тонно ороһон республикада хүрэжэ ерэхэ юм. Франциин, Италийн, Голландийн фирмэнүүд тэрэнние эльгээхэ. Гадна энэ ороһоной хахадынь олониитын туһаламжа болгон эльгээгдэхэ байна.

КРАСНОЯРСК. Ороной-мнай сэрэгэй-промышленна комплексын түүхын үшөө нэгэ хуудаһан ирагдаа. Ядерна зэр зэбсэгтэ хэрэглэгдэдэг плутони үйлэдбэрилдэг һүүлшын реактор Красноярскын горно-химическэ комбинат дээрэ зогсоогдобо. Газар доро тогтоогдоһон хоёр иимэ реактор предприяти дээрэ 30 гаран жэл хүдэлһэн түүхэтэй. Реакторнуудые зогсоохо хэрэгые мэргэжэлтэд үшөө удаан адаглажа байха юм. 50 жэлэй үнгэрһэн хойно тэрэ эсэслэн хаагдаха. Гэбэшье коллективэй эрдэмтэ туйлалтануудые саашадань хэрэглэхэ тухай асуудал мүнөө шиидхэгдэжэ байнхай. Холын хойто зүгэй нютагуудта дулаа болон электрын эльгээ хүсэ үйлэдбэрилэн хэрэглэхын тула бишыхан реакторнуудые бүтээн гаргаха арга боломжо шэнжэлэгдэнэ.

ДОНЕЦК. Швейцариин телекоммуникационно «Адмерка» фирмэ Донбассай хотые телефоноор хангаха юм. Энэ шэглэлээр суг хамта ябуулхаар хараалагдаһан протокол соо нимэ шиидхэбэри оронхой. «Донецксвязь» нэгэдэлэй генеральна директор Виктор Гриценко болон Швейцариин фирмын президент Петер Бетчар гэгшэд тус документдэ гараа табиһан байна.

ТАЛЛИНН. Эстониин газар дээрэ оршодог хилэ сахидаг частьнуудаа Росси 1992 ондо бүгэдыень гаргаха юм. Эстониһоо гараһан хилэ сахигшад России-Эстониин хилэ дээрэ албаяа үргэлжэлүүлхэ. Мүнөө Эстонидо байһан хилэ сахидаг подразделенинүүд хилэ дээрэ ямаршье даабари дүүргэнэгүй, гансал өөрынгөө аюулгүй байдал хангаад байна. Гадна һүүлэй үедэ сэрэгшэдтэ эсэргүү үйлэ хэрэгүүд эдэбхижээ.

ТВЕРЬ. Эндэхи пансионат болон амаралтын байшангуудта юрэ бусын амарагшад олошоронхой. Бүхы Тверскэ областьһоо 500 гаран басагад ба хүбүүд багшанартаяа эндэ ерэжэ байрланхай. Гадна хэшээлнүүдынь урданайхидаал адли үргэлжэлүүлэгдэнэ.

18 үдэр соо үргэлжэлхэ түрүүшын халаанай турша-

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

- Аманай алдуурийн хойшолон тухай.
- Уран шүлэгэй долгин дээрэ.
- Хүүгэдэй журналай конкурс.
- Арадай аман үгын абдарһаа.

БЭРХЭШЭЭЛНҮҮДНАЙ ЗОБОЛОН ГЭЖЭ ГҮ?

...хүгшэд — наяннаараашад — ута элдэб ажаһуу-Хүндэ, хатуубаабди. Гасалан сэзэбди. Байгаабодо, арад оной элдэб бэрхэшээбайһые түүхэ шалгаһан. Элдэб табажа шадаха баян дүршэл, баһал айхабгаа гэжэ бүхы бадаа шүүжэ болоно.

...бэрхэшээл оёрын байдаг. Минии элнүүдэй шалдайн сэрэг, ган ...л байгша. Миүүн ябаһан арон хүндэ сагта ...н сайн оронанай шүлтэ, ...н хурьган шэ...саг бусалгажа

...ондо хужар хэ... Бүдэй үгы ...най гү, али гү... ...н һарьмагай...дэй зуһадаг ... — үнибүүд ...одо нимэл бай... ...ойлгонхой, хү... зундаа ган...ноогоороо мал ...даа, һарьмай ...н барлаг, сал...хибди.

...ундонойнгоо түбахан. Тэрэш ...г болоод хата...о үлдэхэдоо, ша...гнэн, абдарга...малтажа эдеэд, ...ралан ябахабди. ...олон жилдэ ур...гдохи дэлхэйн ...олон, Росси соо ...малнуудай түүмсэлтэ шанга ...гаа бшуу.

...д малаа хараад, ...н эдеэгээр элбэг, ...дэй һуубашье, ...й нилээн ушар...н. Элдэб татаба...н. Энээнние мартадаггүйб.

— Юу ядаад зобобош? Алтан дэлхэй дээрэ элүүр энхэ, ажал хэжэ ябаад зобобогши? Элүүр хүндэ юун зоболон байба гээшэб? — гэжэ тэрэ хүбүүндэ үбгэд хэлээ һэн.

— Бэрхэшээл — зоболон бэшэ. Үбдэхэ, үншэрхэ гээшэ зоболон юм. Аманай алдад муу үгэ бү дуулгагты, — гэжэ зэмэлһыень ганса тэрэ хүбүүн бэшэ, булта тэндэ байгшад ойлгожо, ехэ һургаал абаа бэлэгбди. Эдэ мэтын аха зоной һургаал үгэ һанаа заһажа, сэдьхэл хүнгэн болгон гэрэлтүүлжэ, ажалай зориг оруулагша һэн.

Эхэ эсэгын, аха нүхэдэй боложо, үбһэн абтаагүй һэн. Гансал уһалһан сабшалан ургажа, үбһэ абхуулаа. Нютагайхин Хёлго ошожо, үбһэ сабшаа бэлэй. Манайхин Хёлгын Тэрэбхээн нютагта үбһэ сабшаа һэн.

Би 13 наһатайдаа хонидоо абаашажа, тэндэ үбһэ «эдижэ», түрэл айлдаа үбэлжоод, наяад хонитой ошоһон хүн түл һайн абажа, 125 хонитой болоод, хабар бусажа ерээ бэлэйб.

Тэрэ хүндэ жэлэй харюусалгатай үбэлжэлгэ намда сахэ хүмүүжэл олгоо һэн гэжэ һанагшаб. Тэдэ хүндэ жэлнүүдтэ юумэн хомор байгаа. Тоод зон ядажа, тулижа, үлдэжэ һуунабди гэжэ нэгэшье муу үгэ хоёрэлдэ...гүй һэн. «Дайн болобол далин дээрэ, зуд болобол зон дээрэ юм», — гэлсэжэ, һайнние хүсэхэ, дэмбэрэлтэй үгэ хэлсэхэ, хараал шэрээл, муухай удхатай- үгэ сээрлэхэ, бэе бэедээ туһалха, буян хэхэ шухала гэлсэхэл даа.

Обоо тайлгаяа тахиха, маани, сангарил хураха, сахиха. Һайхан сэдьхэл сэдьхээд, үнэн сэхэ һайн ябадалаар ябагты гэжэ хүгшэд, үбгэд залуушуулаа һургаха. Айлнууд гэр бараагаа суургалангүй, малдаа ябашаха. Хулгай гэжэ ороойдоо дуулдадаггүй бэлэй. Залуу хүбүүн түймэртэ ябатараа:

— Ямар зоболонтой саг гэшэб? — гэжэ олоной дунда дуугараад, үбгэдэй дура гутаажа, эмэлүүлээ агша һэн. Энээнние мартадаггүйб.

— Юу ядаад зобобош? Алтан дэлхэй дээрэ элүүр энхэ, ажал хэжэ ябаад зобобогши? Элүүр хүндэ юун зоболон байба гээшэб? — гэжэ тэрэ хүбүүндэ үбгэд хэлээ һэн.

— Бэрхэшээл — зоболон бэшэ. Үбдэхэ, үншэрхэ гээшэ зоболон юм. Аманай алдад муу үгэ бү дуулгагты, — гэжэ зэмэлһыень ганса тэрэ хүбүүн бэшэ, булта тэндэ байгшад ойлгожо, ехэ һургаал абаа бэлэйбди. Эдэ мэтын аха зоной һургаал үгэ һанаа заһажа, сэдьхэл хүнгэн болгон гэрэлтүүлжэ, ажалай зориг оруулагша һэн.

Эхэ эсэгын, аха нүхэдэй дэбэ», — гэжэ баян, үгытэйгүй хэлсэжэ байтар, газар дороһоо гай гаража, гушаад онуудһаа эхилэн, коммуна, колхоз тогтоолгон, ангийн тэмсэл хурсадажа, нютаг бүхэлһоо нэгдарган баяшуул гүүлээд, олон хүнэй ажал, бүлэ алдагдаа. Арадай урдаа хараха, ударидаха ажалша хүнүүд, эрдэмтэд үгы хэгдэжэ, баһал хүндэ, сэрхэ жэлнүүд болошоо һэн. Хүн хүнһөө айжа, түбэгшөөжэ, нюужа, хүнэй үгөөр ябаха саг шье байгаа. Энэмнай юунһээшье доро бэрхэшээл һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгыя Агууехэ дайн эхилшоо һааб даа. Дайнай һүүлдэшье һэргээн бодхоолгын үедэ хүнгэн байдал байгаагүй. Дайнай ба дайнай һүүлдэ хэды хүнлэ саг байбашье, арад зон нэгэ һаналтай, бүгэдынгоо нэгэдэһэн хүсөөр, һайхан һанаагаар, эсэшэ сусашагүй ажалаар бэрхэшээлые илажа шадаад, дэлхэй дээрэ алдаршаа һэн.

Мүнөө бэрхэ, хүндэ байдалда ороод байнабди. Дайн сэрэг, ган зуд, үбшэн тахал болоо бэшэ. Дэлхэй дээрэхи эгээл ехэ, баян, илалтын габьяатай гүрэн байһан аад, нимэ байдалда орошоод, гуйраншалха түйлдаа хүрөөд байнабди гэжэ һанахада, гомдолтойшье, эшхэбтэршье, урмаяа хухархааршье байна даа. Далаан жэл соо үргэлжэлһэн алдуу эндүү эһэжэ, сагаа тулан тэһэршөө гээшэ гү? Хэн ноён хэзээ алдуу эндүү гаргаа юм? Энэ бэрхэшээлһээ түргэн гарахын тула арад зон һэрмын жагсанхай, ударидагшадай сэсэн хүтэлбэри хүдеэн байна.

Олон тогтоол хойно хойноһоо гарабашье, хүндэ байдалые хубилганагүй. Ехэ, бага ударидагшад соо элдэб ударидагшад харагдана. Зарим нэгэнниинь олоной дааба-ри хүсэлые мартаад, тушаалаа хэрэглэн, оёрынгоо, ойрынгоо нүхэдэй хойтын һуудал тухай һаналаа табижа, зоной найдалһаа гаража байһаар олоной нюдэндэ харагдана.

«Гэнтэ баяжаха гэнэтэй, гэдэргээ унаха үбшэнтэй», — гэһэн арадай үгэ тоохогүйшүүл элдэб наймаа аралжаа хээд, баяжажа, миллионернүүд боложо үрдижэ байгшадшье бии. Буян, нүгэл гэжэ мэдэхэгүй, хүмүүжэл дутуутай, мүрөө алдаһан зарим хүйхэрнүүд хулгай тонуул хэжэ, эхэ нютагаа, арад зоноогоо нэрэ бузарлажа байна. Тиимэһээ гэмтэ ябадал орон соомнай олошорно. Хүндэ оршон байдалда үнэн сэхэ арадная хубилган шэнэдхэлгын гол асуудалнуудые шиидхэжэ байна.

Хүдөө нютагуудаар ябажа харахада, баярламаар, шэнэ хубилалтанууд олон ажаглагдана. Олон айл мал олоор баридаг, бүлөөрөө, хотоноороо ажалда хабааданхай байһан жэшээ олон. Сүлөөтэ сагай хүгжэлтын эхин дээрэ байгшадые харанабди. Ажалдаа эзэн ёһоор хандахынгаа хажуугаар түрэлхи хэлэ, бэшэгээ, арадайнгаа ёһо заншал, ажалай баян дүршэл һэргээн хүгжөөжэ, шажан мүргэлөө байгуулба.

Яруунынхид Зандан Жуу бу...ханаа заланхай, шэнэ шулуун дуган барижа дүүргэжэ байна. Хэжэнгынхид нангин субарга барижа эхилэнхэй. Аймаг бүхэндэ пасангууд богонихон саг соо баригдаад хүдэлжэ байна. Арадай хамтын нэгэдэһэн хүсэн, арюун сагаан сэдьхэл ямар ехэ хэрэг бүтээжэ шадаха байна гээшэб!

Иимэ арадная бэрхэшээлые бэрхээрээ булижа, ухаан бодолоороо, ажалша гараагаа, һайхан сэдьхэлээрээ дэмжэжэ, орон нютагаа суурхуулха, алдаршуулха гэжэ үнэн сэхэ арадтаа бата найдаха саг байна.

Бороо үһээ арилжа, наран мандадаг. Бэрхэшээл дабагдажа, жаргалта һуудал ерэдэг. Үндэр түрэлтэ Далайламамнай мүн лэ тиигэжэл айладхана бшуу. Арадай ажалай, ухаанай һайн саг мандаха болтогой!

Цогто НОМТОЕВ.

«АРГА БЭЛИГЫЕ ҺУРАЖА, АЛДУУГҮЙ ЯБАЯ»

(Урда сагай дуунуудһаа)

Ажалай ба дайнай ветеран, газетын эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэ Пунсок Балдандоржийн манай редакцинда арадай 7 дуу тобшо тайлбарилгатайгаар эльгээгээ юм. Тэдэнэй түрүүшын 5 дуун байгша оной сентябрийн 17-ной номерто толилогдоо. Мүнөө уншагшадай һонорто үлэһэн 2 дуунь дурадханабди.

ДЭМБИЛЭЙ ТАЙШАА ТУХАЙ ДУУН

Дайбанхан сагаан душнигын
Далайгаа гаталхые үзөө гү?
Даланхан губерни эзэлэгшэ
Эзэн хаанаа үзөө гү?
Ангара голой уһаннинь
Ахтамхан түргэн урадхалтай,
Абай хаанда морилһон
Ахай ноён баяртай.
Хударийн сагаан талань
Хонгор һайхан нютаг лэ.
Хоёр хаанда морилһон
Хоринн ноён баяртай.

Эрхүү можые ахалагшын
Эшэ зарлигаар баталагдаһан
Эриншин Доржи ноённиинь
Эгээл албатанартаа дошхон лэ.
Олон һүрэг малаараа
Омогорхон нүгэлтэй һуугша,
Оройн ноён тайшаамнай
Огсомхон шэрүүн зантай лэ.
Амар һууһан албатанараа
Ажабайдалһаань хохидуулаад,
Абаха, эдихын һаналаар
Айлгаад, һүнөөгөөд зобоо бай.
Хоринн ноён Дэмбилын
Хуряаһан мүнгэндөө гордижо,
Хомхой сэдьхэлэй ташаналаар
Хоринн дүүмэеэ шатаабай.
Хонгор хээр мориннинь
Гарнхаа эбдээд тудаабай,
Хоёр түмэн мүнгые
Хормойлоод, эбэртэлээд тудаабай.
Эзэн хаанай хуулиһаа
Эды буруу үйлэдэһэндөө
Эриншин Доржи Дэмбилын
Эрхэ байдалһаа хохидобой лэ.
Хаан гүрэнэй хуулиһаа
Хазагай буруу ябаһандаа,
Хамаг ямбаһаа хохидоод,
Хаатаржиннай хүдэлмэрндэ зарагдабай лэ.

Энэ мэтын ябадалые
Одоо үеын залуунар
Эртэнһээ һэргылжэ һэримжэлээд,
Эндүү үгы ябыта.

Ажаглалта:

Дуун соо үнэн болоһон үйлэнүүд тоологдоно.

Дэмбилэй Ринчиндоржи (Ринчиндоржо Дымбылов) 1838 онһоо 1849 он болотор Хориин Степной дүүмын ахамад тайшаа байгаа. 1842 ондо Санкт-Петербург хото ошожо, үбэлэй ордоной һүмэ соо хэрээнэ зүүһэн (крестнэ эсэгэнь нэгэдугаар Николай хаан, эхэнь — ехэ тайжа басаган Ольга байгаа). Тэрэ үнэн алдартын шажанда ороходоо, Николай Николаевич гэжэ нэрэтэй болоо. Энэ хүн тухай Х. Намсараевай «Тайшаагай ташуур» гэжэ зүжэг соо харуулагдана гээшэ.

Энэ дуун 1850-яад ондо зохёогдоһон, 1870 гаран ондо бэшэгдэжэ абтаһан байна. Ойлгогдохонь бүхэ үгэнүүд:

Дайбанхан душниг — багаар хэлбэлзэһэн онгосо (пароход).

Ахтамхан — мушхаран, эрьюулгэтэһэн (гол, мүрэн).

Можо — губерни.

Тудаабай — тэрьелбэ.

ДАЙНДА ШАРХАТААД БОДОХОЁО БОЛИҺОН БУРЯАД СЭРЭГШЫН ДУУН

Хүхэ түмэр һаадагынь
Хүбшын зэбсэг болобо-лэ гээрэй.
Хоёрхэй бага бэень,
Хүнэй газарта хэбтэбэ-лэ гээрэй.
Хара түмэр һаадагынь
Хадын зэбсэг болобо-лэ гээрэй.
Хайратайхан бэепь
Хари дайсанда дарагдаба-ла гээрэй.
Алаг эреэн нюдэниннь
Нулимсатайгаа хэбтэбэ-лэ гээрэй.
Алда хара гээзэгэнь
Гүрэлээтэеэ хэбтэбэ-лэ гээрэй.
Абада миниий хэлээрэй:
Арбан табан шархатай-лаа гээрэй.
Эжыдэ миниий хэлээрэй:
Эльгэ, бөөрэнь шалзарба-лэ гээрэй.

Ажаглалта:

Энэ дуун бүри үнэн, 300 жэлэй саана зохёогдоһон байгаа ха гэжэ һанамаар. Хориинхид Бүүбэй бэйлэ хаанайхидта хашуулһан, алуулһан юм (тэдэнэй дунда Бальжин хатан). Тиимэһээ тэдэнэртэ ехэ дурагүй, үнөө харюугаа абаха гэжэ бодомжолдог байгаа хаш даа. Нэгэ хэды саг үнгэржэ, хори буряад олон хүнтэй, шадалтай (зөөритэй) болоходоо, тэдэнэртэ, бэшэш хошуунда нэгэтэ бэшэ сэрэгээр добтолдог байгаа гэжэ ойлгомоор юм.

П. БАЛДАНДОРЖИЙН,
ажалай ба дайнай ветеран.

...ХАРААСГАЙН» ХАНДАЛГА

...журналай ...долоон жэл бо...ниэ жэл хэблэл ...хэн жэл үшар...журнал хүнэр ...ганнуудһаа болоо...гараагүй.

...һаад шалгагаа...журналай үнгэ ...оньһон техни...типографидэ үгы ...журналаа аяар ...ин-Баатар, Хай...шэмэглэнэ...дэнэй хэрэглэ...нарнай үнэтэй ...ааһаа журнал ...таа ха юм. Гэ...дүүрэтэр бүхы ...хүсэлдүүлэн ...тэйбди.

...13 ондо манай ...гаан түрэлтэ Да...рамнайлһан тус...толилогдохо. Бү...монгол туургата ...хибүүдэй пайр ...нһаа» репортаж...Удаадахи но...д Республикыи ...дэ зорюулагдаха. ...зураана Ц-Ж.

...ЭРЭЙН ШАНГҮУД ЯМАР БАЙХАБ?

...эйн монгол туур...удай үхибүүдэй ...«Бага нааданда» ...р ошохо 3 пу...талаар алишалха ...хилын саана бү...хибүүдэй хубса...ирэан, бэшэхэ хэ...мэтын нюмэнүүд ...ин хэлэнда «Бу...ин», «Бурятия», «Правда Бурятии» газетэ...нүүдтэ толилогдохо.

Хайрата эдир уншагшад! Журналдаа захил хэгты. Индекснүүдынь: **«Хараасгай» — 73875, «Ласточка» — 73876.** Хахад жэлэй захилай сэн — **66 түхэриг.**

Манай хаяг: **670000, г. Улан-Удэ, ул. Ранжурова, 4,** редакция журнала «Хараасгай» — «Ласточка».

Сампиловай 100 наһанай ойн баяр тэмдэглэгдэхэ. Буряадай мэдэжэ уран зохёолшод Ц. Номтоевой, Ц-Д. Дондоковагай, Р. Белоглазовагай болон бусадай һонин зохёолнууд толилогдохо.

Мүнөө манай журнал тусхай «Лотерей — захил хэлгэ» зарлаба. Энэ лотерейдэ гансал «Хараасгай», «Ласточка» журналнуудай захилшад наадаха.

Лотерейдэ хабаадахын тула редакцийн адресаар бэшэг эльгээхэдээ, захилайнгаа квитанци, үшөө оорынгоо адрестай конверт хээд эльгээгты.

Журналай редакци квитанцинетнай дэбтэр дээрэ тэмдэглээд, тэрэнние номерлоод, һөөргэнь эльгээхэ. Тингээд тэдэ номернууд тиражда наадаха юм.

Анхарха юумэн гэхэдэ, квитанцинууд хэлхеэ холбооной таһагай тэмдэг тамгатай байха ёһотой. Квитанцинууд энэ жэлэй январийн 15 болотор абтаха. Тиражай наадан Сагаалганаар үнгэргэгдэхэ.

Намар. М. СУТУРИНАЙ фотоэтюд.

Буряадай уг гарбал тухай домог

БУЛГАД ЭХИРЭД ХОЁР

Эхирэд эрьеһээн гараһан, Булгад бухайн маажадһанһаан гараһан гэхэ.

Эхиршэ баабай дархан байгаа, сэрэгтэ ошоо. Сэрэг хэхэдээ, Тогоон хаан Тонгод мэргэнтэй дайлалдаа. Нэгэ хэдэн жэл боложо ерэнэ. Ерэхэдээ хүбүүшин гэртээ үбэй байна. Гэртээ байһан һамганһаань һурана:

— Хүбүүднай хаанаб? Һамганиинь:

— Хүбүүтэй хүүни хүбүүен алахыма, үрхэтэй хүүни үхэрын алахыма. Тиимэ сэрэг болохо, — гэбэ.

Тинхэдэнь үбгэниинь заалиия (бухаяа) хүхэй мундаргада туугаа. Эхирэдэй эрьедэ абаашажа хэнэ. Булгадаа бухайн маажада хэнэ. Собэнээ басагаа үйһэн хабада (амһартада) һуулгаад, ехэ далай руу табиба. Һүүлдэнь һамганиинь инжэ хурайхадаа хэлэнэ:

— Баабай хүбүүдээ яахаа хүүни хүүрээр тиижэ ханаши, заяшаа яахаа тиижэ туугаабши?

Һамганиинь түрхэмдөө ошоно. Ангарай баруун бээдэ, Бөөдэ ошоо.

Ама алдахой, адхархаа бөө, шоро алдахой шодогорхон одигон түлхэ (үзэл) үзэ хэдөө хэлээ: «Далга абахат», — гэнэ.

Далга Хонин хубсар (дэбисхэр) үүдэндэ дэлгэхэ, зөөхэй шанаад, һуулга соогоо хэхэ, хурьган сагаан арһаар хушаха, үүдхэ (һурша), бэлдэхэ, шагнуур (хонхо) уяха, улаан утаһа тэрээндэ оройхо, хүлэр тобшо (мүнгэн тобшо) утаһандаа уяха. Бөөнь дурадхана:

Үндэр тэнгэриһээ хирхагһаан
Үргэн дайдын хойморһоон
Уһан далай Ойхонһоон
Хуһан хүрээ хударһаан
Ойн захайн модон
Намаадан ядан байна.
Ой соохи ан
Инзагалжа ядан байна.
Эсэгэйнш баруун эбэр
Дулаахан байна.
Үетэ нүхэдшни
Үбэлжөөни газаа
Наадажа байна.
Абгайн хүхэ бухэ
Ойхэржэ ябана.
Абагайнш боро нохой
Хусажа ябана.
Амидаша газар
Алтан шарга наран.
Шаража байна.
Аханад, дүүнэдшни
Хүлеэжэ байна.
Үрмэ зөохэйшни
Эзэржэ байна.
А-а хуры, аа-а хуры
Инбин баабай хоёрыш
и-и-н хуры, и-и-и хуры гэнэ.

Тинхэдэнь тэрэ хоёр хүбүүниинь ерэнэ, басаганиинь ерэлдэнэ. Бөө хоёр хүбүүнэй ээм дээр гараа табиба. Тинхэдэнь хүбүүд хэлэнэ: «Эй, саашда, бидиш эхээ бүзардаабди, саашда! Шимнай хүлбой тахир хүүе, нюдобой һохор хүүе эдеэлжэ байгаарай!»

Түүни һүүлдэ Эхирэд Булгад хоёр түрэнэ, түрүүн һүүлдэ ябаа, Эхирэд Булгадай гарахада, Эхирэдээ Эхирэд гэжэ нэрэ үгэнэ, Булгадаа Булгад гэжэ нэрлэнэ. Тинхэдээ хэни хүбүүд гэнэбди гэжэ хэлсэнэ: «Эхиршэн эньеһээнь (эрьеһээнь) гараа, Булгад бухайн маажаһаа (малтаһан газарһаа) гараа гэжэ хэлсэнэ. Энэ түүхэ Ольхоной Харлууда бөө хэлэжэ үгөө һэн, 45 жэлэй саада тээ.

(Эрхүүгэй областийн Ольхокой П. М. БУРХИЯНОВ-ЬАА бэшэгдэбэ).

Николай ДАМДИНОВ

УГТАЛГА

1

Үе сагуудай һэлгэсэ гээшэ гайхалтай!
Үсэгэлдэр лэ жолоодон захирһан засаг түрын
Үсэдөөр түригдэн, һүүдэр талада гарахые
Үбгэн наһандаа хараха ёһотой байгдабал.
Урданай сагуудай һайхан, һайснь һэргээжэ:
«Урагшаа дабшаха аргамнай энэл», — гэгдэбэ.
Дала гаран жэл, шааяһаар, үлэбэ арадамнай.
...Далай-ламые Байгал далаймнай угтана.

2

Үгытэй, ядуу, дарлагдаһан арадые
Үнэхөөрөөшье үргэхэ гэһэн засаг аад,
Түмэн уладай нангин шүтөолэй һүлдые
Түмэроор, галаар нэрбэжэ, гай татаа.
Зан буруу ааша гологдоо. Мүргэл һэргэнэ.
Зандан Жуугаа эгэтынхиднай бусаана,
Дасангууд бодоод, рамнайлагдана аймагуудаар.
...Далай-ламые Байгал далаймнай угтана.

3

Маани мэгзэм сэжэлдэхэ сүлөөгүйгөөр
Марксын номые тархинн эрьетэр шудалһан,
Мавзолейн үмэнэ малгайгаа абан зогсоһон
Манай үетэнэй намтар мэхэгүй, тодо.
Гушан долоодохи, дүшэн нэгэдэхи онуудта
Гуламтануудаа хохидолтойгоор дайруулһан
Энэ үетэн шажан, бурханай хэрэгтэ
Эсэргүү бэшээр, хүлеэсэтэйгээр хандаа һэн.
«Буддын шажантан, материалис үзэлтэн зэргэлээд
Бултадаа сэдьхэлэй сэбэр сагаанда шүтэг лэ,
Даян дэлхэйдээ адли эрхэтэйбди». — гэһэн юм.
...Далай-ламые Байгал далаймнай угтана.

4

Урда сагта Богдын хүреэндэ морилдог,
Уламлан сааша Баруун Жууда хүрэдэг һэн,
Будаала ордоной дээдэ ээзэн — Далайламада
Бурядууд ошожо, адиста хүртөөд бусадаг һэн.
Байдалай гуримай баяжажа байдаг дээрэһээ,
Баяртайгаар, сэдьхэлэй хүндэлэл ехэтэйгээр
Далбагар долгидоо жэгдэ аялгаар дуулуулан,
...Далай-ламые Байгал далаймнай угтана.

5

Үсэгэлдэр лэ сахиһан үзэл сурталаа
Удьхэлэн заатагүй хаяха гэгдэнэ бэшэл даа.
Түмэн бодосто материдэ этигэнэ гүш,
Түбэд номуудай эртын удхада шүтэнэ гүш, —
Хорогүй һаналаар хэрэгээ бүтөөдэг гээшэ һаа,
Хорбоо һайхан юртэмсэдөо Хүн гээшэш!
Налархай аажам, ингүүлэсхы сэлмэг сэдьхэлээрээ
Нарата зөөлэн түрэһэн дайдадаа түшэглэ.
О, мэндэ амар, саһан дуулгата Саяан,
Онон хатан, Ангар дүүхэй, Ойхон,
Таруугаар урдаһан сэнхир долгито Сэлэнгэ,
Табан ехэ тахилгата Баргажан,
Зэдэ нютагай зэндэмэни — Бүрин-хаан,
Холуур суурхаһан Хориин үргэн дайда,
Уран Дүшэеэ урдаа табиһан Захаамни,
Зүгэй хойнохи Зүлхэ мүрэнэй эрьеүүд...
Энхэрүү сэдьхэлым голдонь хүрэтэр доһолгоод,
Эхэ нютагай нэрэнүүд ямар һайхан бэ!
Далатай, наятай үбгэд хүгшэдэй эбигээлээр
Дальбараа-ашанар хүмүүжэжэ ургаг лэ,
Даагад, унагад — хүлэгүүд боложо тодорог лэ,
Үлдэхэ, даарахын ядарал зоболон үзэнгүй,
Үргэн араднай амгалан һуухань болтогой!
Жаргал тухайда һанаагаа табидаг һэн хойнсо,
Жада, һэлмын хангираанһаа зайсая,
Балар хэрэгы аашанууд уладта харша.
...Далай-ламые Байгал далаймнай угтана.

Намаг хаяг: 670000, г. Улан-Удэ, ул. Ранжурова, 4, редакция журнала «Хараасгай» — «Ласточка».

Зурхайшын зүбшэл

...АРАГШАН ТАХЯА ҺАРА

...а оной гэхэ гү, али уһан хара Бишэн жэ...арай дунда һарые ТАХЯА, бүри эртэ ур...нэрые хэрэглэбэл, ҮҮРН һара гэдэг. Дорн...зарованай тодорхойлһоор, үүри һара хадаа ...н литын октябрь һаратай тудалдадаг. Зү...ээ буряад-монгол шэнэ зурхайн ёһоор, на...дунда һарые ТАХЯА гэжэ нэрлэнэбди.

...ээ жэлэй намарай дунда һара **шарагшан та...** нэрэтэй байна. Сентябрийн 27-до шэнын ...а. Зодиагай Дева (Үхин) гэжэ нэрлэгдэһэн ...мүшэдтэй тохёолдоно. Үхинэй мүшэдтэй на...тохёоһон үдэр хура оробол, үбшэнэй ехэдэ...юуртай гэжэ зурхайшад тодорхойлдог.

...арын 17-ниинь бальжиниматай (буян хэшэ...удэр байха. Харин 24-25-26-найхидуулынь да...матай (үлзы хутагай) үдэрнүүд байха юм.

М. ДАНИЛОВА.

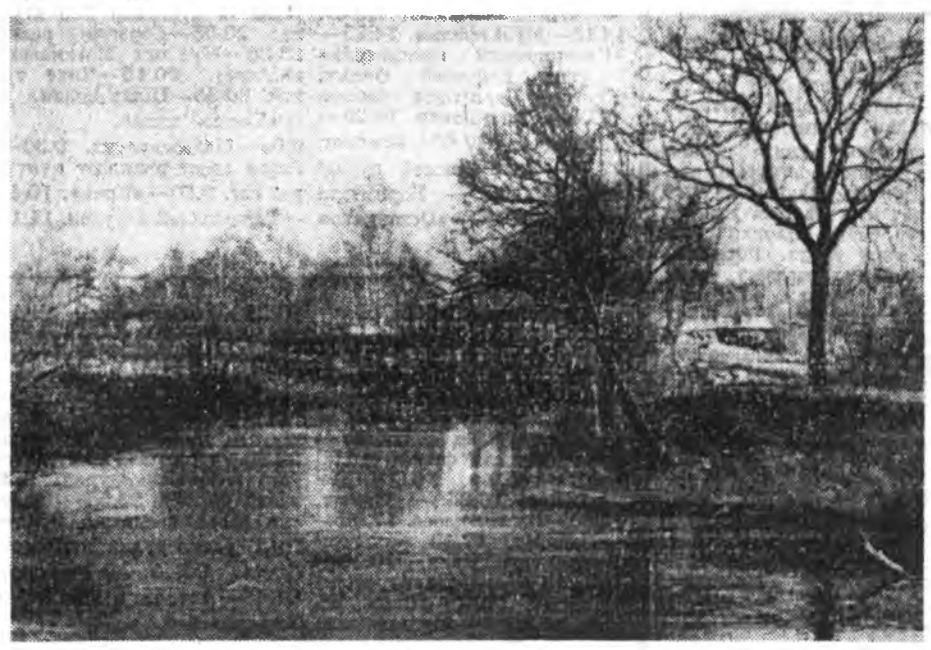

«АБА САААШАНЬ ЭНЭ МҮНГЭЕЭ...»

Аригуун Бүүбэй гээшэ гэртээ абаашаад, үнөөхимнай хадагалжархёо гээшэ даа, ханза соогоо хэзэ лэ. Тэзд ноён мүнгэеэ нэхээ юм бэд даа. Тиихэдэнь нигээ ха. Үнөөхи хоёр зууи солхоо-бынь зандань асараад үгэжэрхибэ гэнэл даа. Аригуун Бүүбэйшни.

Тиихэдэнь Сандан ноён хэлэбэ ха:

— Үгы, мүнгэн түрэсэтэй юм гээшэл даа.

— Бу мэдэе. Юугээ түрэдэг гэгшэбта. Абаашаад хадагалһамни түрөөгүйл даа мүнгэншни. Аба саашань энэ мүнгэеэ, — гээд, байһан гэхэ.

Сампиловай 100 наһанай ойн баяр тэмдэглэгдэхэ. Буряадай мэдэжэ уран зохёолшод Ц. Номтоевой, Ц-Д. Дондоковагай, Р. Белоглазовагай болон бусадай һонин зохёолнууд толилогдохо.

Мүнөө манай журнал тусхай «Лотерей — захил хэлгэ» зарлаба. Энэ лотерейдэ гансал «Хараасгай», «Ласточка» журналнуудай захилшад наадаха.

Лотерейдэ хабаадахын тула редакцийн адресаар бэшэг эльгээхэдээ, захилайнгаа квитанци, үшөө оорынгоо адрестай конверт хээд эльгээгты.

Журналай редакци квитанцинетнай дэбтэр дээрэ тэмдэглээд, тэрэнние номерлоод, һөөргэнь эльгээхэ. Тингээд тэдэ номернууд тиражда наадаха юм.

Анхарха юумэн гэхэдэ, квитанцинууд хэлхеэ холбооной таһагай тэмдэг тамгатай байха ёһотой. Квитанцинууд энэ жэлэй январийн 15 болотор абтаха. Тиражай наадан Сагаалганаар үнгэргэгдэхэ.

...ЭРЭЙН ШАНГҮУД ЯМАР БАЙХАБ?

...эйн монгол туур...удай үхибүүдэй ...«Бага нааданда» ...р ошохо 3 пу...талаар алишалха ...хилын саана бү...хибүүдэй хубса...ирэан, бэшэхэ хэ...мэтын нюмэнүүд ...ин хэлэнда «Бу...ин», «Бурятия», «Правда Бурятии» газетэ...нүүдтэ толилогдохо.

Хайрата эдир уншагшад! Журналдаа захил хэгты. Индекснүүдынь: **«Хараасгай» — 73875, «Ласточка» — 73876.** Хахад жэлэй захилай сэн — **66 түхэриг.**

Манай хаяг: **670000, г. Улан-Удэ, ул. Ранжурова, 4,** редакция журнала «Хараасгай» — «Ласточка».

Хото, хүдеөгэй һонин

МҮХӨӨГӨӨ ҮГТӨӨГҮЙ БАСАГАМНАЙ

Залуу дуушад Татьяна Шойдагбаева, Солбон Саранов гэгшэд дуушадай уласхоорондын конкурсдо хабаадахаяа Франциин Тулуза хото ошобо гэжэ манай газетэ мэдээсээ һэн. Тэдэнэр һаяхан нютагаа бусажа ерэбэ. Ямар һонинтой ябажа ерэһэн тухай тэдээнтэй хамта ошолдоһон концертмейстер, Россин габьяата артистка Дарима Лхасарановна Линховоиной хөөрөөе уншагты.

Би анха түрүүн Галина Шойдагбаеватай Тулуза ошоо һэм. Тэрэ үедэ мантан томо СССР гүрэнэй түлөөлэгшэд ябаһан байнабди. Өөһэдөөшье агууехэ орон манай нюрганда мантан ехэ халхабша боложо байна гэжэ омогорхолтойгоор мэдэржэ ябаабди.

Нёдондо Баатар Будаевтай хамта Тулуза ошоо һаабзабди. Тэд Баатар урагшагүйдөө бэлэй.

Мүнөө бидэ Буряад Республикаяа түлөөлжэ ошоо гээшэбди. Буряад Республика гэхэдэ, жюрин зарим гэшүүд мэдэхэшьегүй юм даа, Ази түбинн тад ондоо ороной нэрэ хэлэжэ байха юм.

Яаба хээбэшье, Татьяна Солбон хоёр эрхим һайнаар дуулаа. Зүгөөр Солбон хоёрдохи шатада орогүй, дүхэригһөө гараа һэн. 70 гаран дуушад соohоо 11 эхэнэр, 9 эрэшүүл конкурсын 2-дохи шатада гараһан байгаа. Тэдэнэй дунда Татьяна Шойдагбаева хоёрдохи шатада оролсожо, түгэсхэлэй шатада гарахын тула ана-мана тэмсэжэ гараа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Гэбэшье хэндэшье мэдэгдээгүй Буряад Республикын дуушанние дэмжэнхаар, Нараи уласай (Япон) дуушанние урагшань гаргаха гэжэ жюри шиидэһэн байгаа. Юуб гэхэдэ, жюрин шиидхэбэринн соносхогдоходо, зал соо һуугшад буруушаалгаяа мэдүүлэн, ехэ шаг шууяа гаргаба. Ойлгоходомнай япон дуушанда бэшэ, харин манай Татьянада шангай һуури олгохо гэһэн эрилтэ табиһан байгаа.

Үнэхөөрөөшье, Татьяна Шойдагбаева конкурсын хатуу эрилтэдэ хүрэмөөр, сэдьхэлэй үндэр долгин дээрэ дуулажа, французуудай дура сэдьхэлые буляажа шадаа.

Тсэд яахаб даа. Тэндэхи жюритэй арсалдаха аргатай бэшэ һэн хойноо олон ондоо ороноо сугларһан тэрэ олон дуушадые хойноо хаяжа, хоёрдохи шата хүрэһэмнайшье ехэ гэжэ һанаагаа амаруулаад, бусаалди даа.

Д. ЛИНХОВОИН.

«Вердиин оперонууд» гэһэн фестивальда Россин Федерациин габьяата артист Болот Бороев хабаадаха юм. Октябрийн 7-до харуулагдаха «Риголетто» гэһэн оперодо (Герцог), тиихэдэ гала-концертдэ тэрэ дуулажа, уран бэлигээ гэршэлхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Россин Федерациин габьяата артист Болот Бороев дуулана.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТҮРЭЛ СОВХОЗДОО ТУҺАЛБА

Закаменск хотын гурбан һургуулиин һурагшад жэл бүри түрэл Захааминай совхозодо хартаабхаяа хуряахадань туһалдаг. Тус совхозойхидэ жэл түб буусадаа ороидоо 6 гектар газарта хартаабха тариһан юм. Амаладта 8 гектар талмай дээрэ таригдаһан хартаабхые Михайловкын дунда һургуулиин һурагшад малтажа байна.

Закаменскын һурагшад түб буусын хартаабхые 2 удэр соо хуряажа дүүргээ. Нарайн удэрнүүдые һамбашалан, эршэмтэйгээр худэлжэ, бүхыдоо 51 тонно хартаабха суглуулба. Захааминай совхозой директор В. Я. Кушнарев 1-дэхи ба 2-дохи һургуулинуудай шабинарай эрхим ажалые тэмдэглээ һэн. Илангаяа зунай үедэ амаралтын ба ажалай лагерьта худэлһэн үхибүүдэй ажалые үндэрөөр сэгнэбэ. Эндэ үхибүүд капуста үргуулаа. Мүнөө баян үргасаяа хуряана.

Үхибүүдэй зунай ажалые дүй дүршэлтэй багшанар В. В. Харламов (2-дохи һургуули), Т. А. Воротникова (1-дэхи һургуули) хүтэлбэрилөө һэн. Лагерьта худэлһэнэйнгөө түлөө һурагша бүхэн 300—350 түхэриг абаа.

Хартаабха хуряалгада худэлжэ олоһон мунгыень һургуулиин жасада оруулангүй, мүн лэ хүүгэдтэ түлэхэ юм.

Н. ГАРМАЕВА.

ҮДЫН ХООЛТОЙ БОЛОХОН'Ь

Бүхы юумэнэй, эдеэ хоолой үнэтэй болоод байхада, һургуулиин хүүгэдэй удын хоолой асуудал табигдаа һэн. Һаяхан Буряад Республикын правительствын шиидхэбэрэр мунгэн тэдхэмжэ үгтэхэ болоо. Тус тогтоолой үндэһөөр һургуулиин наһанай хүүгэд 3 шатаар хубаарилагдан, тэдхэмжэ абаха юм.

Нэгэдэхи шатада үншэн, убшэн, үлбэр хүүгэд ороно. Эхэ гү, али эсэгэ үгы аад лэ, ямаршье пенси, алимент абадаггүй хүүгэд эндэ мүн лэ оролсоно.

Түрэлхидэйнь һарын олзо доход 1080 түхэриг һөө дээгүүр бэшэ гэр бүлын хүүгэд 2-дохи шатада ородог. Мүн олон хүүгэдтэй бүлэнэр эндэ оролсодог. Иимэ һурагшадта 13 түхэригэй тэдхэмжэ үгтэхэ юм.

3-дахи шатада бусад хүүгэд ороно. Тэдээндэ социальна хангалгын жасаһаа 2 түхэриг үгтэхэ болобо.

Түнхэнэй аймагай эрдэм һуралсалай таһагые даагша С. Д. Гыргешкиновэй хэлэһээр, районой һургуули бүхэндэ һурагшадые удын хоолоор хангалга эмхидхэгдэжэ байна.

Манай корр.

МВД-һээ мэдээсэнэ

ХУУ АРХИҺААЛ БОЛОО

Үнгэрһэн долоон хоногой түршада республика дотор 366 гэмтэ ябадал хэгдэбэ. Гэмтэ ябуулга хэгшэд 167 ушарта холо ошонгүй баригдаа. Үнгэрһэн хугасаа соо хүндэ добтолхо ушар олошорһон байна. Тиихэдэ хүние алаха ябадал 4 дахин олоор үзэгдөө. Эдэ бүхы гэмтэ ябадал архиһаа болоо гээд мэдээсэе.

Сентябрийн 15. Улаан-Удын Советскэ үйлсын 14-дэхи гэрэй дэргэдэ хүгшэн эхэнэрэй үхэһэн бэе олдобо.

Энэ эхэнэр сохюулһанһаа наһа бараа гэжэ элирүүлэгдээ. Энэ эхэнэртэй ажаһуудаг байһан, хаанашье хүдэлдэггүй эрхэтэнние милициин худэлмэрилэгшэд баряа. Эдэ хоёр суггаа архи уужа байтараа хэрэлдээд, нимэ муухай юумэн болоо гэжэ мэдээсэе.

Сентябрийн 16. Хотын Восточно поселогто аха дүү хоёр суггаа архи уугаад, баһал хэрэлдэбэ, наншалдаба ха. Тиигэжэ байтараа, ахань хутага абажа, дүү хубүүнэйнгээ зүрхэн хударнь хадхажа алаба.

Сентябрийн 17. Зэдын районой Доодо-Бургалтай һууринда нютагай 4 хүн халамгайгаар уулзаба ха. Тиигээд тэдэнэр үшөө нэгэ шэл архи абажа уугаад, урдань түрмэдэ һууһан гурбаниинь хоорондоо арсалдаба, хэрэлдэбэ. Удаань хутага болон модоор наншалдаа. Наншалдаанай үедэ эгээл ехээр сохюулагшань гүйжэ арилба ха. Тиигээд үнөөхи хүйхэрнай гэртээ ошожо, хоёр буу абаад, наншагшадаа бэдэржэ олоод, хоёрыень гансата буудажа унагааба. Гурбадахинь шархаһаа боложо, больница соо наһа бараа һэн.

Урдань хоёр дахин сүүдлүүлһэн 30 наһатай хүн нигэжэ дахинаа сүүдэй урда зогсохо болобо.

Сентябрийн 16. Хяагтын районой Харанхы һууринай 38-тай эрхэтэн һогтуугаар абаяа модоор үхэтэрнь сохиһон байна.

Сентябрийн 21. Улаан-Удын Лимоновой нэрэмжэтэ үйлсэдэ нэгэ эрэ хүн һогтуугаар һамгаяа баһал үхэтэрнь наншаһан байха юм.

Эдэ бүхы гэмтэ ябадал бултa архиин һогтуугаар хэгдээ. Зүгөөр «хуурай хуули» дахинаа һэргээе гэхэ хүн олдохогүй байна. Олонхи гүрэнүүд, тэрэ тоодо Россишье тус хуули хэрэглэжэ үзөөд бираагүй һэмнай. Гэбэшье мүнөө хүшэр хүндэ сагта архи худалдалгые нэгэ заа гуримшуулаагүйдэ аргагүй болоо гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, мүнөө удэршье, һүнишье алхам бүхэндэ шахуу архи худалдагдана бишуу. Сүлөөтэ наймаан гээшэ нимэл юм гү? Сүлөөтэ наймаан гээшые гуримшуулхаар болоо гэжэ һанагдана.

Буряад Республикын МВД-гэй хэблэлэй бүлэг.

БУРЯАДАЙ РАДИО АГААҺАЙ ДОЛГИНДО

ОКТЯБРИИН 5-һаа 9 ХҮРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 5

6.12—6.25—Долоон хоногой дамжуулгануудай шэнхэлэл. 6.25—6.50—Тарбагатайн райондо бэлдэгдэһэн радиожурнал. 7.22—«Асуудалнууд, харюунууд, бодомжолонууд». 7.47—8.00—Үглөөнэй концерт. 19.20—19.50—Республикын һонинууд (буряадаар ба ородоор).

ВТОРНИК, 6

6.12—Республикын һонинууд (буряадаар ба ородоор). 6.42—Республикын газетэнүүдэй шэнжэлэл. 6.51—7.00—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 7.22—«Дэлгүүрэй хибүүд» гэһэн циклһээ хордохи дамжуулга. 7.45—8.10—«Буряад Республикын Верховно Советэй VII сессиин зүблэхэ зүйлдэ». Номой хэблэлэй директор Н. Р. Очиров Буряадай номой хэблэлэй байдал тухай дамжуулгада хабаадаха (буряадаар). 12.10—13.00—Монгол хүгжэмэй концерт. 19.20—19.50—Республикын һонинууд (буряадаар ба ородоор). 19.50—19.55—«Галһаа болгоомжологты».

СРЕДА, 7

6.12—Республикын һонинууд (буряадаар ба ородоор). 6.42—Республикын газетэнүүдэй шэнжэлэл. 6.51—7.00—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 7.22—Залуушуулай редакциин дамжуулга. Залуушуул шажан тухай юумэ гэжэ бодоноб; дуунай «Уянга» театртай танилсагты (буряадаар). 7.47—8.10—ТЭЦ тухай нэгэдэхи дамжуулга. 19.20—Республикын һонинууд (буряадаар ба ородоор). 19.55—20.10 — Үхибүүдтэ «Булагуудаа».

ЧЕТВЕРГ, 8

6.12—Республикын һонинууд (буряадаар ба ородоор). 6.42—Республикын газетэнүүдэй шэнжэлэл. 6.51—7.00 — Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 7.22—Түнхэнэй районой санаторно-курортно «Аршаан» нэгэдэлдэ бэлдэгдэһэн дамжуулга. 7.45—8.10—Республикын мүнөөнэй байдал, эрдэмтэдэй социальна байдал тухай хөөрэлдөөндэ Буряадай эрдэм ухаанай хүдэлмэрилэгшэд хабаадаха (буряадаар).

ПЯТНИЦА, 9

6.12—Республикын һонинууд (буряадаар ба ородоор) 6.42—Республикын газетэнүүдэй шэнжэлэл. 6.51—7.00 — Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 7.22—Үмсэлэлгын республиканска программа. 7.45—8.10—Түнхэнэй районой Таһархай гэһэн бага тосхоной социальна хүгжэлтэ тухай Д. М. Прушенов хөөрэхэ (буряадаар). 12.00—13.00—Танай бэшэгүүдээр хүгжэмтэ дамжуулга. 19.00—19.50—«Үсэгэлдэр, мүнөөдэр, үглөөдэр»— мэдээсэлэй программа (буряадаар ба ородоор).

БУРЯТИЯ мүнөөдэрэй номерто

Үглөөдэр— Багшын үдэр. «Эрдэм һуралсалай шэнэ шатануудаа» — Буряад Республикын Эрдэм һуралсалай министр С. Д. Намсараевтай интервью.

«Фермерэй зоболонгууд үргэлжэлһөөр»— Б. Раднаевай статья.

«Газарай татаса» — О. Ешеевай статья.

«Үлэгдэлнүүдые ашагтайгаар хэрэглэжэ һураха» —С. Еникеевэй статья.

Телевидени

ОКТЯБРИИН 5-һаа 11 ХҮРЭТЭР

Понедельник, 5

«Останкино канал». 6.55—Дүнгүүд. 7.45—Үглөөнэй гимнастика. 7.55—Үглөө. 10.10—Мультфильм. 10.20—«Харагты, шагнагты». 10.40—«Поездка в Висбаден» — уран һайханай фильм. 12.05—Баримтата фильм. 12.20—«Энеэдэ нааданай антологи». 13.00—Шэнэ һонин (13.25 хүрэтэр). 16.00—Шэнэ һонин. 16.25—Телемикст. 17.10—Блокнот». 17.15 — Уолт Дисней дурадхана. 18.10—Стартишейджер. 19.00—Шэнэ һонин. 19.25—Поэзи хүгжэмдэ. 20.00—«Вагон 03». 20.30—«Мой муж—инопланетянин» — уран һайханай фильм. 21.45 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Спортивна дамжуулга. 22.40 — «Мелочи жизни»—уран һайханай телесериал. 2-дохи сери. 23.10—«Шэнэ студи дурадхана: «Бомонд». 23.35—«Зүгөөр». 23.50—«Хэблэлэй клуб». 00.15—«Ушар байдал». 00.45—«Блиц-прогноз. 01.20—«Оба-на» дамжуулга. 02.00—Тхэквандогоор уласхоорондын мүрысоон.

«Росси» канал.

9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20—Ажал хэрэг эрхилдэг хүнүүдэй саг. 9.50 — «Хоозориин хатан». 10.20—Баримтата фильм. 10.45—Гэрэй клуб. 11.00—«Хэрбээ тэды хүрөө һаа...». 11.30—«Серсо» зүжэгтэ. 12.50—Мультипульти. 13.00 — «Наблюдатель»—уран һайханай фильм. 14.35—Таряашадай асуудал.

Буряадай ТВ.

«Лад»—видеоканал. 17.00 Мультфильмнүүд. 17.30 — «Сагай суурян». 18.00—Байгал. 18.20—Страховой «Полис АБИА» бүлгэм дурадхака. 18.30—Буряадай Гүрэнэй оперо, баледэй академическэ театрай сезоной нээлтэдэ.

Вторник, 6

«Останкино» канал. 6.50—Шэнэ һонин. 7.35—Үглөөнэй гимнастика. 7.45—Үглөө. 10.05—Мультфильм. 10.15—Яона Поллный дуунууд. 10.55—«Богатые тоже плачут». 11.40—Баримтата фильм. 12.00—Футболой шэнжэлэл. 12.30—«Мелочи жизни». 2-дохи сери. 13.00—Шэнэ һонин. 13.25—«Джамайка». 1-дэхи сери. 14.30—«Твой брат Валентин»—уран һайханай богони фильм. 14.55—«Театр» — уран һайханай фильм. 16.00—Шэнэ һонин. 16.25—Ажал хэрэг эрхилдэг хүнүүдтэ мэдээсэл. 16.40 — Блокнот. 16.45 — Баримтата фильм. 17.10—Уолт Дисней дурадхана. 18.00—Концерт. 18.10—Бидэ, басагадай хоорондо. 19.00—Шэнэ һонин. 19.20—«Вагон 03». 19.50—«Богатые тоже плачут». 20.35 — Артист Е. Ласько. 21.00—«Тема». 21.45 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 22.00—Шэнэ һонин. 22.25—Режиссер А. Вайдын фильмүүд. «Пейзаж после битвы». 00.05—Хүч бүхэн өөрынхөөрөө. 00.15—Кремлиин ханын саана. 00.45—Баримтата фильм. 01.00—Шэнэ һонин. 01.20—Баримтата фильм. 02.05 — Спортивна программа.

«Росси» канал.

9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20—Ажал хэрэг эрхилдэг хүнүүдэй саг. 9.50—«Ан амитадай аймагта». 10.50—Вариацитай темэ. 11.45—Шелыков тухай. 12.05—«Поезд в Голливуд»—уран һайханай фильм. 13.45—Таряашадай асуудал. 14.05—Россин Конституционно сүүдэй залһаа.

Буряадай ТВ.

17.00 — Мультфильмнүүд. 17.40 — «Уянга». 18.15 — Байгал. 18.35 — Худөөтэй ажал хэрэгүүд. 18.55—«Заповедник». 19.15 — Байгал (буряадаар). 19.35—Буряадаар хэлэнэбди. 19.40—Шэлжэн оролтын үедэ Борьсо-

Среда, 7

«Останкино» канал. 6.55—Шэнэ һонин. 7.35—Үглөөнэй гимнастика. 7.45—Үглөө. 10.05—Мультфильм. 10.15 — Баримтата фильм. 10.25—Брэйн-ринг. 11.15 — Бидэ, басагадай хоорондо. 11.55—Ойн баярай дамжуулга. 13.00 — Шэнэ һонин. 13.20—«Джамайка» — уран һайханай фильм. 14.30 — «Этюд для домино с роялем» —уран һайханай богони фильм. 14.50—«Театр». 2-дохи сери. 16.00—Шэнэ һонин. 16.20—Телемикст. 17.05—Блокнот. 17.10 — Уолт Дисней дурадхана. 18.00 — Манай хүгжэмтэ клуб. 18.35 — Гүрэнүүдэй хоорондын «Останкино» телеканал танилсуулна. 18.55—Концерт. 20.55—«Компромисс по Назарбаеву»—баримтата фильм. 21.45—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 22.00 — Шэнэ һонин. 22.20—Марк Захаров тухай. 23.20—Хүн бүхэн өөрынхөөрөө. 23.30—Баримтата фильм. 23.50—«Год без тебя»—телефильм. 00.45 — Ехэшүүлдэ мультфильм. 01.00—Шэнэ һонин. 01.20—Юушье боложо магадгүй.

«Росси» канал.

9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.25—Ажал хэрэг эрхилдэг хүнүүдэй саг. 9.55—Ретушэгүйгөөр. 10.50 — Сүлөөтэй сагтаа. 11.05—Россин энциклопедиа. 11.45—Мульти-пульти. 11.55—Политическэ темэдэ. 12.50—Хүгжэмэй мастерской. 13.55—Таряашадай асуудал. 14.15—Россин Конституционно сүүдэй залһаа.

Буряадай ТВ.

17.00 — Мультфильмнүүд. 18.00—Загарайн районой Шэнэ-Бэрээн тосхоной ажалшад тухай. 18.25—Байгал. 18.45—Хэбрэг дэлхэй. 19.25 — Байгал (буряадаар). 19.45—

Четверг, 8

«Останкино» канал. 6.55—Шэнэ һонин. 7.35—Үглөөнэй гимнастика. 7.45—Үглөө. 10.00 — Мультфильм. 10.10 — Баримтата фильм. 10.20—«Богатые тоже плачут». 11.50 — «Да». 12.20—Фортепианна хүгжэм. 13.00—Шэнэ һонин. 13.25—«Аяншалагшадай клуб». 14.15—Мультфильм. 14.35—«Станционный смотритель» — уран һайханай фильм. 15.40 — Баримтата фильм. 16.00—Шэнэ һонин. 16.20—Телемикст. 17.05—Блокнот. 17.10—Уолт Дисней дурадхана. 18.00 — Баримтата фильм. 18.40—«Останкино» телеканал танилсуулка. 19.00—Шэнэ һонин. 19.20—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда...». 20.00—«Вагон-03». 20.30—«Богатые тоже плачут». 21.15—«Максима». 21.45—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 22.00—Шэнэ һонин. 22.25—М. Цветаевагай түрөөр 100 жэлдэ. 23.05—Сэрэгэй ревю. 23.30—Мусулим Магомаевта айлшаар. 00.15—Кино тухай. 00.55—Шэнэ һонин.

«Росси» канал.

9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.50—Ажал хэрэг эрхилдэг хүнүүдэй саг. 9.50—«Прок». 10.45—Таряашадай асуудал. 11.15—XX зуун жэл кадрта ба кадрай саана. 12.15—«Ханинарай гэр». 12.45—«Алтан шпоро». 13.15—Сүлоо сагта. 13.30—«Санта-Барбара». 82-дохи сери. 14.20—Мульти-пульти. 14.35—Таряашадай асуудал. 14.55—Россин Конституционно сүүдэй залһаа.

Буряадай ТВ.

17.00 — Мультфильмнүүд. 17.50—Байгал. 18.10—Буряад Республикын Верховно Сүүдэй түрүүлэгшэ А. О. Хориноев асуудалнуудта харюусаха. 19.10—Байгал (буряадаар). 19.30—Буряадаар хэлэнэбди. 19.35—«Абаһаар дурлаха». 20.30—Буряадай

Пятница, 9

«Останкино» канал. 6.55—Шэнэ һонин. 7.35—Үглөөнэй гимнастика. 7.45—Үглөө. 10.05—Мультфильм. 10.15 — Троицко-Сергиевэ лавраһаа дамжуулга. 14.15—«Возьми меня с собой»—уран һайханай фильм. 15.30—Мультфильм. 16.00—Шэнэ һонин. 16.25 — Бридж. 16.50—Бизнес-класс. 17.05—Блокнот. 17.10 — Уолт Дисней дурадхана. 18.00—Түб. 18.45—Амжалта лажа туйлахаб. 19.00—Шэнэ һонин. 19.25 — Мультфильм. 19.35 — «Останкино» канал дурадхана. 20.05—«Хүн ба хуули». 20.35—Миниатюра. 20.50 — «Һонин һорьмой зүйлнүүд». 21.45 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 22.00—Шэнэ һонин. 22.25—«Ловушка для одинокого мужчины»—уран һайханай фильм. 23.55—Клавесин дээрэ наадаха. 00.10—ВИД танилсуулна: «Политбюро». 00.40 — Муз-обоз. 01.45—Авто-шоу. 02.00 — Хит-конвейер.

«Росси» канал.

9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.25—Ажал хэрэг эрхилдэг хүнүүдэй саг. 9.55 — Минин Эсэгэ орон. 10.50—НАТО-һоо репортаж. 11.20—Маринска театрта сезоной нээлтэ. 12.20—XX зуун жэл кадрта ба кадрай саана. 13.20 — Ретро-шлягер. 13.45—«Санта-Барбара». 83-дахи сери. 14.40—Таряашадай асуудал. 15.00—Россин Конституционно сүүдэй залһаа.

Буряадай ТВ.

16.30—«Хонхо». 17.00 —

Суббото, 10

«Останкино» канал. 7.40—Үглөөнэй гимнастика. 7.55—Ажал хэрэг эрхилдэг хүнэй үглөө. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спорт-шанс. 10.00 — Марафон-15 багашуулда. 10.25 — Бумеранг. 11.00—Рампын нүгоо талада. 11.20—Медицинэ шамда. 12.00—Авиа-замбуулинай салон. 12.15—Валентина Машковатай уулзалга. 12.40 — Байгаали хамгаалгын асуудал. 12.55—«Высокая кровь» —уран һайханай фильм. 14.55—«Колыма. Лицом к лицу»—баримтата фильм. 2-дохи фильм. 16.00 — Шэнэ һонин. 16.25—А. П. Чеховэй нэрэмжэтэ уласхоорондын театрайн I фестивальда. 17.30—Ан амитадай аймагта. 18.10—«Улаан квадрат». 18.50—Мультфильм. 19.15—«Аза талаан». 20.15 — «Шапка» — уран һайханай фильм. 21.45 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 22.00—Шэнэ һонин. 22.25—Михаил Жванецкий. 23.25—София Ротару дуулаха. 00.45—«Сердце ангела» — уран һайханай фильм (США).

«Росси» канал.

9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20—Баримтата фильм. 10.20—Мульти-пульти. 00.30 — 03 программа. 11.00 — «Плюс одиннадцать» видеоканал. 12.15—«Утро без отметок» —уран һайханай фильм. 13.20—РФ-гэй ВС-гэй сессиин дээрэ. 13.50—Таряашадай асуудал. 14.10—Үргэмжын программа. 15.10 — «Лого» наадан. 15.40—«Бурда моден» дурадхана. 16.10 — Спортивна дамжуулга. 16.15—Саашадаа лажа ажаһуухабибди. 17.00—Россин Конс-

Воскресени, 11

«Останкино» канал. 7.20—«Час силы духа» дамжуулга. 8.25 — Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—«Спорт-лотогой» тираж. 9.45 — Мультфильм. 10.00 — Эртэ үглөөнһөө. 10.30 — Амарсайн, хатан Тенешева. 10.55—Таанад энээнние хэжэ шадахат. 11.35—«Эдир уран бэлигтэн». 11.55—«Марафон-15». 13.45 — «Приключения Черного Красавчика». 13-дахи сери. 14.10—«Метаморфозы живописи». 14.55—Хүн бүхэн өөрынхөөрөө. 15.05—Аяншалагшадай клуб. 16.00—Шэнэ һонин. 16.15—Панорама. 16.55—Уолт Дисней дурадхана. 17.45—«Великолепная семерка» дамжуулга. 18.45—Хоккейгээр лигын ку-

Редактор Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИГЖИТОВ Б-М. Ж. (хэрюусалгата секретарь), НИМАЕВ П. Н. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., РИНЧИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), ТОКТОХОЕВА В. Э.

Эмхидхэн байгуулагшад — Буряад Республикын Верховно Совет, Буряад Республикын Министрнуудэй Совет, Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэл болон редакциин ажалша коллектив.

Манай адрес:

670000 Улаан-Удэ, Каландаришвилиин үйлсэ, 23 «Буряад үнэн» газетын редакци.

Редакциин телефонууд: редакторай—2-50-96, приемный — 2-54-54 редакторай орлогшоорой — 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретарийн—2-50-52, секретариадай—2-66-76, таһагууд: советдуудэй үдэлмэрийн ба иниитын эмхинуудэй —2-34-05 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа—2-64-36, (даагшань), 2-63-86 2-67-81, 2-61-35, соёлой эрдэмэй болон һургуулинуудай—2-60-21 (даагшань), 2-57-63; 2-67-81 олонитын үдэлмэрийн ба мэдээсэлэй—2-54-93 (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын—2-60-91; коммерческэ—2-35-84; корректорнуудэй—2-33-61, хэблэлдэ бэлдэгшэдэй (выпускающинуудай)—2-35-95, манай корреспондент: Агинскда—3.45-94.

Буряад Республикын Министрнуудэй Советэй хэблэлэй телефонууд: директор—2-49-94, бухгалтери—2-54-54, ваута—2-56-62.

Газетэ жилдээ 260 дахин гараха. Хэблэлэй 2 хуудаһан хэмжээтэй. Газетын индекс 50904 (тираж 7 500). Хэблэлдэ тушаагдаһан саг: 23.55.

Буряад Республикын Хэблэлэй ба олон мэдээсэлгын министерствын республиканска поографида газетэ барлагдан хэблэгдэбэ. Директорэйнь телефон 2-40-45.